

AMICULU FAMILIEI.

FOIA BISEPTEMENARIA

PENTRU

TÓTE TREBUINTIELE VIETIEI SOCIALE.

CURSULU II. — SEM. I. 1879.

PROPRIETARIU, REDACTORU si EDITORU :

NICULAE FEKETE-NEGRUTIU.

GHERL'A.

IMPRIMARIA „GEORGIU LAZARU.“

1879.

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 1148-1023

Sibiu
11.219

~~P 184~~

**Vorbiti, scrieti romanesc
Pentru Domnedieu!**

G. Sionu.

279056

SUMARIULU „AMICULUI FAMILIEI.“

CURSULU II. — SEM. I. 1879.

I. Renascerea limbii românești în vorbire și scriere.

	Pagina.
Introducere. I. Scopul și împărțirea opului	2
Partea I. Innoiri în vorbire. II. Limb'a că manifestatiunea spiretului în reportu cu mințea și naționalitatea; amorea limbii naționale; etatele omenimei deîn punctulu dezvoltatiunei limbii	18
III. Poterea de viațea internă a limbii și influințele esterne asupr'a acelei'a	29 și 50
IV. Originile româneștii deîn latin'a vulgară și legile principale ale dezvoltării unei limbii	50 și 61
„ Originile româneștii deîn latin'a vulgară, periozii de dezvoltare a acesteii'a, și inriuvinti'a limbilor străine asupr'a celei românești	78
V. Inceputurile usului scripturale alu limbii rom., și principalele legi ale dezvoltării ei	87

II. Poezii.

1. La anulul nou. de „Amiculu Familiei“	1
2. Altetiei Sale Regale Elisabet'a. De Scipione Ion Badescu	5
3. Cantecu despre o betrana. De Petru Dulfu	9
4. Fat'a Bradului (balada pop. din Bucovin'a) de S. Fl. Marianu	12
5. A sut'a aniversare a nascerei lui Georgiu Lazaru; de Vasiliu Michailu Lazaru	17
6. Frumusc'a; de Elen'a	24
7. Scar'a lui Jacobu. (Dupa Beranger) de P. Dulfu	27
8. La ea; de Petru Dulfu	32
9. Cu dreptatea dieu n'o duci; de A. V. Fabriciu	35
10. Amoru și Patriotismu. (Unu episodul din istori'a Romei); de Petru Dulfu	37
11. Mirele și mirés'a; de Constantinu Morariu	42
12. Nevast'a Betranului; de P. Dulfu	47
13. Din departare. (I. Sonetu II.) de Petru Dulfu	49
14. Iubirea Romancei; de Elen'a	53
15. Florea mea; de Constantinu Morariu	55
16—21. Meditațiuni. — Viéti'a. Frumseti'a. Speranți'a. Amorul. Guralivulu. Anim'a; de P. Dulfu	64

	Pagina.
22. Doine poporale din Bucovin'a. I. Spune-mi puica	65
23 și 24. Blastemulu fetei insielate și Blastemulu feciorului insielatu; de Vasilie Ghetie	68
25. Umbr'a lui Traianu; de A. V. Fabriciu	70
26. Doine poporale din Bucovin'a II. Betranetiele. de S. Fl. Marianu	73
27. La serbarea nunței de argintu a Majestatiloru S'ale — în 24 aprilu 1878 — de Joanu Papiu	77
28. Copil'a și florile; de Petru Dulfu	81
29—31. Doine poporale din Bucovin'a. III. Nicul'a și Tinc'a. IV. Omulu necajitu. V. Omulu betranu; — de S. Fl. Marianu	83
32. Maria; de Petru Dulfu	85
33—37. La unu ghiocelu. Ieri și astadi. Tacerea O! lasa-me	93
38, 39. Doine poporale din Bucovin'a. VI. Dorulu. VII. Nevast'a nenorocita. — de S. Fl. Marianu	98
40. Lenea; de Petru Dulfu	99
41. Canteculu detrunchiatiiloru; de C. Morariu	102
42. Lacomia; de Petru Dulfu	103
43. Copil'a morboșă; de V. R. Buticescu	111
44. Cuculu și copiliti'a; de Constantinu Bailescu	112
45—49. Meditațiuni. Léganulu și Mormentulu. Viéti'a și mórtea. Passiunea. Guralivulu. Banulu. de Petru Dulfu	114
Afora de ace'a mai suntu câte-va poezii deplenu séu aprópe întregi, rezultate din deslegarea Găcituriiloru.	

III. Novele.

1. Floric'a; de V. R. Buticescu	5, 21, 33, 40
2. Dam'a misterioșă; J. H. Temme; de Gerasimu Domide	43, 66, 73, 94, 104, 112
3. Nu-i totu aurul ce lucește; — de Alesandru Onaciu	53, 64, 69, 81
4. Amoru și Amicéti'a; de Emili'a Lungu	101, 109

IV. Studii literare și sociale.

1. Argiru și Elena; de Petru Dulfu	10
2. L'Alliance Latine	72
3. Cuculu; de Victoru Pompilianu	102
4. Datine și credințe romane. Stupitulul Cucului de S. Fl. Marianu	9

5. Descantece din Bucovin'a; de S. Fl. Marianu.
De intorcatura in padure 56

6, 7. Descantece din Bucovin'a; de S. Fl. Marianu.
De ceasu reu. I. II. 57

8. Descantece din Bucovin'a; de S. Fl. Marianu.
De dine 90

9. Descantece din Bucovin'a; de S. Fl. Marianu.
De smica 91

10. Unu apelu literariu; de S. Fl. Marianu . . . 115

V. Diverse.

1. Revista literarie si sociale 14, 27, 36, 47, 59,
75, 83, 92, 100, 108

2. Conversatiuni 12, 26

3. Idei si Principii 46, 68

4. Scanteiutie 13, 26, 46, 58, 75
84, 99, 108

5—8. Anunciuri literarie. Gacituri de totu soiulu
Prenumerantii „Amicului Familiei.“ Post'a
Redactiunei . . . . . mai in toti numerii.

AMICULU FAMILIEI.

FOIA BISEPTEMENARIA
PENTRU TOTE TREBUINTIELE VIETIEI SOCIALE.

Va esi in 1/13 si 15/27 di a fie-carei lune. Pretiulu de prenumeratiune pre I. anu e 3 fl. v. a. pentru Romani'a si Strainatate 8 franci — lei noi. A se adresa la REDACTIUNEA foiei in Gherl'a. — Szamosujvár.

LA ANULU NOU.

Orocu! scumpa familia!

Êta-me cà am sositu,

Se-ti facu astadi veselia,

Se-ti dicu: Anu nou fericitu!

Am venitu, de griji, mahnire,

Unu momentu se ve lipsescu:

Anu nou veselu, fericire

Adi la toti eu ve dorescu!

Voi betrani, de-a gelei cétia

Saveti traiulu n'ntristatu,

Si s'ajungeti inca 'n vietia:

Ce doriti mai infocatu. . .

Iu, barbate in putere,

Stêlpu alu casei luminosu:

Se traesci cu-a ta muere

Ani multi, multi... unu traiu voiosu!

Voi pruncuti, mici floricele,

Se fiti buni, — se cresceli mari;

Si pe ceriulu gintei mele

S'ajungeti — luceaferi rari. . .

Êr' voi tineri in sperantie

Si 'n dulci visuri leganati:

Se vedeti cu ochii 'n vietia

Fericirea ce-o visati! . . .

Dar' tu, copilitia juna,

Cugeti dór' cà te-am uitatu?

Se traesci! si preste-o luna

S' ai — unu mire adoratu! . . .

Anu nou veselu, fericire,

Adi la toti eu ve dorescu;

Si de-aveti ori ce dorire:

So 'mplinesca Celu Cerescu!

Renascerea limbii românești în vorbire și scriere.

INTRODUCERE.

I. Scopul și împărțirea opului.

Poporul românesc, multu cercat'a gînte latine de la Dînaire și Carpați, în sîrulu evoluțiuniloru vietiei sale bimilenarie ajunse ésta-dî, dupa tôte semnele, la unu punctu verticale, trece prein nescie fasi dein cele mai memorabili. Asiá și limb'a sa. Romanimea și limb'a romana deoprotiva le vedemu în dilele nóstre intru una fremen-tatiune straordinaria, cuprinse intru unu procesu de re-forme și asiá-dicundu de preseaimbări radicali.

Cine cu judecata cesi-cevasi agera și petrundietória nu a constatatu já acestu faptu batutoriu la ochi? Și dé cerulu, cá amendóne, atátu gîntea cátu și limb'a romana se ésa dein acéstu stadiu de fremen-tare mai mîndre, mai vigoróse, mai respectabili decátu ori-candú mai înainte; asiá de mîndre, vigoróse și respectabili, cumu ar meritá și merita dupa tôte derepturile ddiesci și omenesci unu poporu de trecutulu justu apretiatu, de însemnatatea nu-merica și de caletátile fisice, morali și spiretuali ale ro-manimeii!

Dorintia pré indereptatîta, frumósa, romanésca acé-st'a; dorintia, cá multe altele în lume. Dara — ,hic Rhod-us, hic salta' — în ce modu ar fi și va fi posibilu rea-lisarea ei? Respunsulu nostru la ésta întrebare, intentiu-natu prein scrierea de facia, are în vedere și are de scopu numai a dóua parte a temei preatinse: partea limbii.

Inse acésta parte, cá se graimu în anumitu sensu cu cuvintele Evangeliului,¹⁾ este partea cea mai buna. Nû incupe indoiéla. Dulcea-ne limba natiunale fórna tesaurulu nostru celu mai pretiosu, ereditu de la strabuni; pentru cá limb'a este mai pre susu de tôte acelu legamentu po-tente, carele ne léga în modulu celu mai firescu, celu mai vedíutu, marcante și nenegabile cu aceli ce odunaóra ne dederu una íesistentia cá Romani și una mîndra, ro-mantica, incantatória patria. Tesaurulu tesauriloru stra-mosiesci e dins'a pentru noi, pre care dereptu-acea avemu cu totii dein totu sufletulu și dein totu cugetulu nostru se-lu iubimu cu fragedime, și iubindu-lu se-lu grigimu, padímu și cónserbámu neclintitu cá lumin'a ochiloru. Cà-ce dísu este, și cu totu dereptulu, cá „una natiune cu limb'a sa împreuna stá au cade.“²⁾

Dara de ce ingrigire se bucurá limb'a nóstra în trecutú și se bucura ésta-dî? Spre a respunde la acésta cumu și spre a fipsá scopulu și a lamurí intentiunea scrierei pre-senti, se facemu una ochire cátu de rapede și fugitiva asupr'a trecutului și presentelui limbii nóstre.

Limb'a romana, nascuta deodata și crescuta deim-preuna cu poporul romanu, a percursu, cumu de sene se

intielege, tôte fasile de desvoltare și a înduratu tôte res-tristele bimilenarie ale acestui-a. Dins'a e, cá se graimu asiá, istori'a nóstra natiunale în traseturele-i mai princi-pali, în miniatura. Mai multu inea: dins'a ne caleusesce și în acele tempuri întunerecóse demultu trecute, — tem-puri, dorere! în privinti'a nóstra destulu de îndelungi, — pana la cari nu se urca și pana unde nu ajungu documentele scrise. Intr'adeveru nu fóra temeiú și nu deintru unu punctu-de-vedere amu poté-o numí column'a viua a lui Traianu. Pre faci'a ei citimu impresse adver-setátile greleloru tempuri trecute, atingerile Romániloru cu alte poporatiuni vecine, plagele dein partea invasiuna-rielorú popóra barbare eterogene, și câte alte loviture fatali, ce în secele trecute sórtea vitrega cu mana mai multu decátu liberale le a mesuratu gîntei nóstre.

Inse asiá nu sare departe de taiatoriu și pórn'a nu cade departe de pomu. Aceste proverbie se ímplenira și cu respectu la nascerea și crescerea limbii rom. Cu tôte plagele suferite și cu tôte pétele provenitórie dein con-tactu strainu, ce i hédiescu nobilele-i vultu, fisioni'm'a ei în generale totu a pastratu traseturele originali, frumóse, clasece ale descendentei sale italece; traseture, nu intr'unu punctu alu structurei sale, inea mai originali, mai primi-tive și mai stravechie, decátu ale sororiloru sale apusene. Deunde unii eruditi nu se indoira a o dechiará chiaea limbiloru neolatine.³⁾ Fostu-i-a și ace'a ursita, cá pre unu restempu de mai multe secle se imbrace sdrentiele cir-liane, fóra cá acestu vestmentu diforme se-i fia potutu ascunde de tíeisiu svelt'a figura și talia antica romána. Intr'adeveru lucru amirabile! Impresorata, cumu a fostu limb'a rom., giuru impregiuru de limbe straine și de ele-mente ostili, parasita secle îndelungi în voi'a sórtei, dada-cita numai la modestulu caminu alu tieranului necartura-riu: geniulu Romei a padítu-o cá prein minune, éra popo-rulu rom., desí cadíutu în ignorantia grósa, singuru prein innascutulu, misteriosulu sentiu limbale a sciutu cátu mai fóra siovaire tiené drumulu dereptu alu desvoltarei ei firesci.

Estu-modu ni se stracorá și ne scapá cá prein mi-raclu limb'a preintre vijeliele trecutului pana în tempurile cele mai próspete. Dara dupa nuoru vene serinu. Tem-purile și impregiurárilu lorú pentru noi mai tôte atátu de triste dein trecutú în evulu celu mai nou se scaimbara potente, și — bunu e Ddieu! — nu spre mai reulu, ci spre mai binele Romaniloru. Greu trecutú, multu promi-tetoriu presente și venitoriu. Zefírulu libertatei depre la finele seclului precesu mená atotu-potentile idee umani-tarie despre derepturile omului și poporului pana în regiu-

¹⁾ Evang. Luc. X, 42.

²⁾ K. W. L. Heyse System der Sprachwissenschaft, Berlin 1856; pag. 3.

³⁾ Bruce-Whyte Histoire des langues romanes, Paris 1841; I. pag. 204—207, 215—216.

nile locuite de dinsi. Romanii, impartiti in tóte pârtilé cá comesi'a lui Crestu sî resfirati dein Carpati pana in Pindu sî de la Marea-négra pana la Adri'a, se descoperira unii pe altii, sî in urmare lumea européna civilisata i descoperi cá pre descendentií legitimi ai vechieloru colonie románe, tramise de dóm'n'a lumei Rom'a sucesivu in tienu-turile de la Istru, Carpati sî dein peninsul'a tracica intre marea adriateca sî négra inainte de ast'a cu dóne miie de ani, cá acolo se formédie pentru vastulu imperiu unu propugnaclu de civilisatiune italiea contr'a invasiunei poporatiuniloru barbare asiáne. Prein unu progresu culturale sî sociale omnilaturale, care relativu la scurtímea periodulu in care lu feéera se póte fóra esagerare numí giganticu, Romanii dein ce in ce mai multu se afermara in ochii lumei uimite cá unu poporu de una vitalitate straordénaria, cá unu poporu de una barbatia cetatienésca, de una maturetate politica, de una bavura militaria, sî preste totu de caletáti trupesci sî virtuti sufletesci cá acelea, cari, alesu in tempurile mai recentí, insuflara respectu inimiciloru lorú sî le atrasera stim'a sî increderea natiuniloru civilisate. Romanimea, charu cerului! stá adi mai mûndra sî mai respectata decátu in veri-care epoca a sa de mai inainte.

Estu progresu pré imbucuratoriu alu poporului rom. nu poteá sî nu póte se nu aiba inriurintia asup'r'a limbei lui; inriurintia, la prim'a vedere póte in ochii multor'a neinsemnata, in realtate inse cu atátu mai mare sî mai adunca, cu cátu mai rapede se stabili sî mai grandiosu se aréta acelu progresu. Propasírea unei natiuni stá in strinsa legatura cu propasírea limbei; ele se conditiunédia un'a pre alt'a. „Limb'a sî natiunea cu acelasi pasu pasiescu,“ dícea cu dereptu cuventu Iorgoviciu alu nostru.¹⁾ E lucru pré firescu acest'a. Inaintarea cutarui poporu in cultura sî civilisatiune aduce neaperatu cu sene inmultírea trebuintieloru recerute de stremurulu esistentiei, variele comodetáti ale unei vietie mai refínate, largírea cercului de idee sî concepte de totu soiulu, refinarea sî poleirea gustului esteticu, sî alte asemeni. Vehicululu sî mediuloculu principale de a le esprime, numí, cumenecá sî respandí tóte acelea este limb'a; ea dara in atare stadiu alu vietiei unei natiuni are se pata negresítu anumite reforme sî innouiri, cari potú dupa cercustári devení mai multu au mai pucinu vetematórie caractrului parteculariu alu limbei respective, déca nu vorú fi cátu se póte mai strinsu ténute intre stavilele legiloru acesteia.

Reformele sî innouirile memorate incátu pentru inmultírea tesaurului lexicale alu limbei se intielegu óresi-cumu de sene; pentru cá pre candu unu omu dein poporu, dupa cumu e constatatu, abiá folosese in tóta vietí'a sa pentru esprimerea necesetátiloru sale la vre 400 cuvente, pre atunce unu omu cultu are lipsa de indiecitu mai multe, unu Shakespeare p. e. de 15—18 miie.²⁾ Mai

pucine la numeru, dara cu atátu mai periculóse s'au indatinatu a fi reformele sî innouirile, cari in atari impregiurári se incumeta a atinge ehiaru gramatec'a sî sintasea limbei. Tóte la-olalta inse suntú cu atátu mai batutórie la ochi, sî periclulu de a se alterá prein ele spiretulu limbei e cu atátu mai amenitiatoriu, cu cátu, cum dísemu, mai deintr'odata sî mai torentiale a coplesitu curentele progresului de cultura sî civilisatiune, buna-óra cá pre noi Romanii, pre unu poporu prein vitregimea tempuriloru inapoiatu.

Ci alterarea spiretului limbei sale nu póte fi, asiá credemu, pentru unu Romanu cugetatoriu sî bine semftorriu necedecumu lucru indiferinte. Cumu ar sî poté fi, candu e cunoscutu, cá limb'a cuprinde in sene espresiu-neea cea mai primordiale, mai genuina, mai fidele sî mai marcata a caractrului natiunale, sî candu scimu, cá vice-vers'a in ce reportu strinsu stá limb'a cátra desvoltarea caractrului individuale alu unei natiuni?! Vorú convení dara, nu dubitámu, toti celi ce vorú judecá mai seriosu sî mai fóra preocupare, cá e piaculu, e crima de lesa-natiune, a voii se atingemu cu mani vulgari, cá se nu dícemu profane, acestu odorú alu odóreloru nóstre romanesce; cá se recere multa sî matora precumpenire pe basea unui profundu sî indelungu studiu alu intregéi structure actuali sî alu desvoltarei istorice a limbei, cá cine-va se se póta cu coscientia leniseita sî in cunoscientia de lucru rostí intr'una cauza atátu de santa sî delicata, cumu e afacerea limbei, afacerea vorbirei ei corecte sî a scrierei ei ratiunali.

Trebue óre se o spunemu la acestu loqu, cá la poporulu románu de presente se templa in cestiunatulú obiectu dein partea unor'a ehiaru contrariulu? Cine nu o scie acést'a? Noi ceidereptu nu impartasímu sî nu concedemu parerea unoru straini adversari, dupa carea Romanii in cestiunea regularei limbei sî ortografiei sale arú fi ajunsu la confusiunea limbeloru de la turnulu babilonecu.³⁾ Se stámu inse strimbu sî se marturimu dereptu, ce'a ce nu fóra a animei mechnire trebue pe tóta díoa se oserbe patriotulu rom. intieleginte, cá in dílele nóstre delectantismulu filologecu sî limbistecu romanesecu nu e ehiaru raretate, nu e ceva sporadecu. Nece in visu nu ne trecú prein minte, a ne scolá in Israelu cá judeci aspri, rigurosi sî neindurati ai cestor'a séu celor'a in parteculariu; dara nu e óre purulu adevéru, cá abiá ce au scrisu sî publicatu cutari sî cutari dóye-trei síre romanesce, numaidecátu se semtu sî credu pre sene nascuti sî crescuti profeti limbisteci dein créscetu pana in tálpi, mari reformatori ai limbei sî chiamati regulatori ai ortografiei ei? Éra procedur'a lorú? Unii suntú inamorati in cornitie, altii deincontra in coditie, séu cumu díce dícal'a cam triviale, unui-a i place pop'a, altui-a preutés'a. Unulu respinge cá pre ucida-lu-crucea pre u finale, dara in terminatiunea in totu lu retiene, bagu-sém'a pentru cá, totu dupa mintea sî dis'a Roma-

¹⁾ Paulu Iorgoviciu Observatie asup'r'a limbei rom., Bud'a 1799.

²⁾ Dr Aug. Fuchs Grammatik der romanischen Sprachen im Verhältnis zum Latein., Halle 1849, pag.

³⁾ P. Hunfalvy A rumun nyelv, Budapest 1878, pag.*

nului, e bine se aprindi aórea și dracului lumina; altulu detesta sufisulu derivativu tiune, nepasandu-i, nu dicemu de trecutulu celu mai deaprópe, dara nece chiaru de realetatea actuale a limbei poporului romanu, carea are acea terminatiune in dieci și sute de vorbe, éra pre substitut'a *tia* cu *i* scurtu in analóga formatiune ba. Unu alu treile aforisese cu toti esorcismii santului marelui Vasiliu neologisarea, in prim'a linia latinisarea, intipuinu-si in același tempu a fi fórté elegante in stilulu rom., déca construe subiectulu in plurale cu verbulu in numerulu singuritu, și firesce cà are bucurescenesce *reson* (ratiune), cà di asiá i-au invetiatiu pre bucurescieni și muntenieni Grecii fanarioti. Unui alu patru-le de bunaséma i suna de minune frumosu in urechie pronunciatuinea armenésca a limbei rom.; dereptu-ce elimina dein limba si propune a se eliminá fóra perdonu a dóu'a vocale rom. obscura *á*; și asiá mai departe, p'aci in infinitu. Apoi ratiunile și argumentele, ce se producu de comune pentru atari și asemeni veleități, suntu demulteriori asiá de curióse, in câtu, nu dicemu multu, ele aru poté suministrá cea mai binevenita și mai grata materia pénei unui Plautu romanescu. Intrebâmu: mai merge óre ést'a, și pana candu mai are se mérga totu asiá?! . . .

Adeveratu, cà noi cu cultur'a limbei cá și peste totu cu cele-alalte cestiuni culturale ne gasimu adi intru una stare de fierbere și asiá-dicundu intru unu periodu de urgentia. Evenimentele intru desvoltarea lor neasceptata, rapeditiósá ne imbuldiescu pe tóte terimurile; trebue deci vrendu nevrendu se progresâmu cu pasi dupli, cu mersu întetit, cu aventu de asaltu, spre a poté suplení lacunele și defectele inapoiarei nóstre de atâte secle. Ace'a inca stá, cà cele vre nóue diecenie, de candu se inaugurá depre la finele seclului espiratu renascerea literaturii și limbei rom., și celi vre douedieci de ani, de candu ne invoiramu mai in generale a ne scrie limb'a și a tipari romanescu cu litere strabune, suntu unu restempu multu mai scurtu, decâtu cá in gravile cestiuni tienutórie de regularea limbei și de scrierea ei se fia fostu posibilu cá se și fimu ajunsu la atari lamuriri și rezultate, de cari și alte natiuni mai favorite numai dupa mai multu au mai pucinu inversiunate lupte și frecari și discusiuni literarie de sute de ani au produsu și au potutu lumei aretá. Dara tóte acestea nu potu necedecátu scusá acele veleități iusioréle, acele capricie individuali și acele arbitrarități cerbicóse, cari le vedemu adí grasandu chiaru pre terimulu cestiuniloru pre câtu de momentóse pre atátu și pré delicate, ce privescu cultivarea și scrierea limbei romanesci.

Cu alta ocaziune, nu tare demultu, noi ne luasemu vóia cu privire la acestu obiectu ponderos a scrie urmátóriele¹⁾:

„Intr'adeveru ar fi de doritu, ar fi tempulu supremu, se mai invetiâmu odata și noi Români unu picu de disciplina in tóte, inca și in cestiunile privitórie la dulcea-

ne limba natiunale, la scrierea, regularea și cultivarea ei. Ar fi mai multu decâtu consultu, ar fi de lipsa, se mai ascultâmu și in d'estea de ale limbei de literatorii nostri incaruntfi intru dadacirea acestui, celui mai pretiosu tesauru stramosiescu; și se nu ne clatimu la tóte venturile opiniuniloru de di; și se nu alergâmu copilaresce numai-decátu dupa flace mesteru-strica — ierta-ni-se espresiunea cam cotidiana — carui-a poté intr'una óra de nelucrare i-a tocatu prein capu se intre și dinsulu in cét'a filologiloru cá Saulu intre profeti, și se faca pe reformatoriulu și indereptatoriulu ortografiei și alu mersulu de desvoltare și cultivare a graiului românescu.“

„Scimu și noi pré bine și recunóscemu, cà pe campulu scientieloru autoritate suntu proprie numai argumentele. Dara, rogu-ve, poté-se óre ratiunabile macaru presupune, cá in nescari obiecte atátu de abstruse și anevoióse pe câtu și de mare insemnatate, cumu e și cultivarea limbei, argumentele și parerile emise cu iusioritatea politisarei despre evenimentele de di decâtu nescie delectanti in cele ale limbisticeii, se fia mai fundate și mai conformi adeverului și naturii lucrului, decâtu opiniunile barbatiloru competenti, ce-si fecera dein studiulu limbei profesiune a vietiei? Ést'a de una parte. De alta parte apoi considerandu multímea, vulgulu, glótele, intrebâmu: câti au tempu și câti sunt capabili, séu de aru fi și capabili, câti si-ieau ostentéla de a aprofundá argumentele scientifice produse pentru cutare și cutare obiectu? Au nu scimu fiacare dein noi dieci și sute de esemple, cà cutari critica și combatu una scriere, de nu lasa una litera buna intr'ins'a; o critica dupa spuse și audíte, fóra se o fia vediutu vreodata cu ochii? Da; marea majoretate a omenimei, dupa esperientia, remane de comune pe suprafaci'a lucruriloru, dereptu-ce demulteriori chiaru argumentele in sine cele mai debili și mai superficiali, dara aduse inainte sub órecare forma speciósá, suntu acele, cari o incanta mai multu.“

„Cu aceste numai atát'a vremu se constatâmu, cà și spre a poté emite una parere sanetósá in cutare futrebatiune scientifica, și spre a o poté apretiui in intrég'a ei valóre, la amendóue deoprotiva se recere studiu; studiu ostentoriu, indelungu și seriosu. Numai atát'a vremu se dicemu, cà celi ce dein Români n'au tempulu și vocatiunea de a se ocupá in adinsu de dadacirea celei mai nestimate ereditáti strabune, a limbei, aceli-a aru face bine se mai vré in cestiunile limbali a sci nitielu și de autoretátiile nóstre filologice recunoscute, déca nu de noi, dara recunoscute de straini, de lumea literaria a Europei civilisate. La deinceotra, pentru Ddiu! unde vomu ajunge déca vomu face și dein limba-ne, dein modulu scrierei, cultivarei și regularei ei, puru și simplu obiectu de moda, dupa capriciulu individualu și dupa cumu ne taia pe unulu fiacare capulu?!“

Asiá scrisemu adinéori. Acést'a ne fú atunce, ne este și asta-di ferm'a fermisim'a convictiune. Acést'a convictiune ne indemná și acumu, se luâmu pén'a a mana, spre a aruncá una cautatura asupr'a modulu si fasiloru

(¹ „Familia“ 1878. nr. 54.

de renascere a limbei rom. in vorbire și scriere, cu scopu de a face după poteri, la facl'a științei limbice și a istoriei limbei noastre, una apretuire, după momentu, acusi mai detaiata, acusi mai scurta a reformeloru și innouiriloru, cari in epoc'a presente le vedemu introducundu-se câtu mai pe facia câtu mai pe nesemțite de una parte in vorbirea, adeca in fonetic'a, gramatec'a și sintasea limbei rom., de alt'a in scrierea séu ortograf'i'a ei. Prein acést'a indegetaramu totu-odata impartirea scrierei presenti in două părți: prim'a tractandu de innouirile in vorbirea romana, a două de innouirile in scrierea ei, va-se-dica de ortografiile romane, alesu cele mai moderne, cu litere strabune.

Scrierea noastră are se fia mai multu unu sumariu încâtva sistematecu alu desu memoratelor reforme, innouiri, divergentie limbali și ortografice rom. moderne, decâtu una criteca a loru in tota form'a sa. Totusi, pre câtu va fi cu potentia, nu vomu omite nece invederirea loru cu principiile și regulele științei limbice cumu și cu faptele, ce ni le suministra istori'a limbei rom. Intru acést'a nemica nu e mai departe de noi, că presumpțiunea, de a ne tiené in cestiunea limbei mai competenti, decâtu acela căti-va ilustru filologi și alti scriptori rom. corifei, cari ne inavutira literatur'a cu opuri nemeritorie, ale caroru creatiuni literarie le amirăm, și parerile carora in afacerea limbei și dereptei științe sinceru le venerăm. Ne vomu și luá libertate, a ne radimá mai adese pe ratiunile și argumentele loru bine fundate; fóra inse a jurá pe tóte cuvintele magistrului, căce „quandoque et bonus dormitat Homerus.“

Ne lapta spemea, că tractatulu nostru și între angustele margini ale scopului, ce si-propune, nu va lipsi a produce órecari fructe salutare, mai vertosu dein punctulu întentiei sale. Acést'a e înainte și mai pre susu de tóte a sterni generatiunea rom. literaria presente' și venitória la studiu mai seriosu, omnelaturale aprofudatoriu, la studiu mai estensivu și intensivu alu dulcei sale limbe mamesci. Fóra studiu nu merge in nece una disciplina omeńesca. Științ'a, adeverat'a știința unesce anemele, sufletele, mintile; pe nesciența diace și apăsa blastemulu desbinarei. Numai studiulu, numai științ'a ne va poté apropiá, ne va poté uní, și — unu minutu nu ne indoimu — ne va și uní și in cestiunile pendentu ale dulcei, frumoșei, armonioșei noastre limbe stramosiesci.

(Va urmá.)

Dr. Gregorin Silasi.

Altetiei S'ale Regale

ELISABETA

Dóm'n'a Romaniloru.

Lipsia Corónei Tíerei podób'a nestimata,
Lipsia alu Majestatiei margeanu stralucitoru. . .
Atunci Regalulu Mire privirea-i insetata
Spre Tene inaltiându-o — Tu 'Lu insocisi cu doru.

Lipsia pe ceriulu Tíerei o stea . . . și 'n ratacire,
Corabi'a-i prin valuri, spre stânci se rapediá. . .
Atunci zimbisi, și 'n clipa, din dulcea T'a zimbire
De-asupr'a-i resarit'a a Romaniei stea! . . .

Lipsia unu Angeru Tíerei . . . și 'n anim'a-i ranita
Scurgându viteazu-i sânge, vederile 'și pierdú . . .
Atunci, cu sfinte leacuri, la ran'a-i indulcita
Anu Angeru ea zarit'a, — și Acel'a erai Tu.

O! juna și suava, și vesela Regina,
Tramisa Romaniei de bunil sorti ai sei,
Remâ-i Podóba Tíerei și Stéu'a s'a senina,
Și fi in veci ace'a ce esti: Angerulu Ei! . . .
Scipione Jonu Badescu.

FLORIC'A.

Novela.

I.

Nu erá copila dínulit'a că Floric'a lui Tomutiú.

Șeptesprediece primaveri 'și incarcase florile pe ea,
și aceste flori tóte erau pline și pompóse.

Primavér'a i daduse flori, diorile rosiétia, sórele lumina; și unu angeru dragalasiu tramisu dín ceriuri, i daduse amoru.

Și acestu amoru erá scumpu, mai scumpu că margaritarele.

Și veniau feciori că paunii, și veniau voinici că nasdravenii dín povesti, și cersiañ amoru ei. Ea li dá vorba buna, dîmbete dulci, dar' amoru nu.

Amoru nu se dà, dicea Floric'a. Lasa după voi'a lui, lasa aléga elu, se mérga elu, că amoru e copilu desmierdatu, și nu siede unde-lu dai fora voi'a lui.

Asié dicea Floric'a.

Hei, candu suna frundi'a, e ventu in codru.

Floric'a avea unu dragutiú că unu stégu, si-lu iubía că sufletulu seu.

Veniau a peti, feciori că bujorulu, bocotani, avuti și de vélfa; platiau in birtu cu taleri că laptele, numai in butu, se auda Floric'a cea frumoșa. Și audía Floric'a cea frumoșa, dar' nu erá fecioru că Juonica pe totu pamentulu.

Veniau petitorii díntr'alte sate, de preste déluri și de preste vâi, calaresce pe cai că balaurii, cu camasi cu pături că domnisorii; cu inele de tégru in degete, gândia că tote-su scrise pe ei; dar' toti se duceau pe unde au venitu.

Floric'a nu erá de mărítu. Altu respunsu nu mai audia dín gur'a lui Tomutiú.

Candu parentiloru séu fetei nu i place de petitoriu, se dice că fét'a nu e de mărítu inca, e tenera, e neprecepta; apoi că nu e gata, nu are tióle invalite, zadii alese. Asié dicea și betranulu Tomutiú.

Floric'a dicea că nu-i place, ér' betranulu dicea că nu-i gata.

Betranulu le luá tóte de bani buni, dar' elu nu sciá de ce ferbe lumea, cá elu ce nu e pre pamentu.

Juonica venia in tóta sér'a, si Floric'a in tota sér'a i spunea ce a petrecutu preste di.

— Se me céra feciori de imperati Juonica, nu meoiu maritá. Sufletulu si dragostea mea suntu ale tale, si voru fi ale tale pâna la mórte.

Asié dicea Florica, si erá resoluta a si implini ce'a ce dicea. Pentru ace'a nu erá ea de maritu.

Asié a trecutu anulu. Dar' de unu tempu inéóce totusiú de cate ori venia cate unu petítoriu de tréba, de atatea ori o dogenia pe Floric'a, apoi tota diu'a mormaiá bietulu betranu ca ursulu. Nu i se-'mparea.

De câte ori nu-lu vede ai candu erá asié singuru, mai cioplindu câte-o catusia la tangéla, mai câte-o obada la caru — cá suciá din capu si se fragmentá — pâna mai pe urma dadù betranulu pe alta cale.

„E, asié-su fetele pâna-su tenere, fora minte, fora socotéla — cugetá dënsulu — dar' e tempulu se aiba elu acum minte.

Floric'a e de siesesprediece ani, si-e cum-i florea mai in florita, ce se totu ascepte? Fét'a e cá hain'a cea scumpa, standu impaturata inca se vechesce. Apoi nici elu nu-i copilu de eri de-alalta, se te scii odata cu pruneci asiediati.

Hm, candu-si aducea aminte de atátia petítori-de tréba, de vélfa si dintre omeni — si fét'a lui inca totu in peru. . . .

O-ar' fi luat Nutiulu lui Tóderu, fecioru cum e stégulu, dintre omeni de rëndu, si scie carte cá unu dascalu, siede in strana, si cânta in beserica cá unu fecioru de popa, d'apoi boii lui, da voriscea lui, da locurile lui, — — — si ea n'a vrutu se mérga dupa elu, se vedi lunecandu noroculu din bréncă hm-hm-hm! . . .

Asié cugetá betranulu.

Dar' si-a propusu cá mai multu nu l'a portá diu'a cu lumina. Hm, déca ambli dupa firea prunciloru, te'dueu pe ghiatiá. Si-apoi mai pe urma, tiene minte, inca pe elu l'ar' blastemá nebun'a de ea.

Ast'feliu cugetá betranulu intr'o demanétia de érna siediendu singuru acole pe o lavitia, dupa ce seulse vitiéii in poiata, si apoi intorcündu-se se pusese la cugete cá omulu cu grigia, infasiurându-si nesce câlti pe lãnga tievea pipei la diarea focului.

Dar' hei, bine dice poporulu cumea „candu norocusi schimba pasiulu n'aduce ani ce-aduce ciasulu!“

Erá demanetióra de vreme, dupa ce esise lucéferulu de diua — cá pe vremea candu ambla petítorii — Floric'a mersese dupa apa la fântân'a satului, de-a veni cineva se nu duca vorb'a. . . . éta, odata s'andu canii latrându.

— En esi mei copile pâna in pragu, dise betranulu catra unu copilandru, ce se frecá pe cei ochi, somnuros. Esi, vedi pe cine batu canii acei'a. Si betranulu inca mersese pâna la ferésta; dar' in casa erá diare, afara inca nu erá diua, nu vediu nimicu.

— Eh, juratii ambla la glóbe — cugetá betranulu — si dadù mai departe la lucru cu pip'a.

Câni latrau pe-afara aspru. Se parea ca-su chiar' petitori, cá ei ambla cu atâtea tololate de nu incapu câni in satu de ei.

Dar' mintenu se deschise usi'a si intrá óspele cu o gura mare.

— Buna demanétia cumetre!

— Sanatate buna. În siedi la noi, — trage mei copile hain'a ace'a de pre scaunu se siéda cumetrulu — dise catra unu copilu ce impletia acole unu sbiciu in degete. Siedi unu picu cumetre se nu-mi mérga somnulu.

— Siéda binele si sanatatea unchiasiuile, ca dóra n'amu vinitu se siedu de flori de cucu. Hm, cine se scóla pâna-'n diua sí ie lumea 'n capu, nu ambla de géb'a. Dar' én spune-mi nó, spune-mi ce ai visatu asta-nopte! — intrebá óspele, sfatosu.

— De-ci lasa-me, ca tóta nopte mi s'au batutu boii in poiata, s'a fostu deslegatu cá de minune — se parea cá strigoiele a fostu intratu intra ei — méi se parea ca nu-i lucru bunu.

— Hei, voru fi pré multi! Se voru cere dintre ei, n'au locu toti. Apoi nici nu-i mirare, si ei sëmtescu ca ai féta de maritu — — diestrea, diestrea mosiule!

Óspele prinse a vorbi cu glume, cu techetorii si pe departe — batea siéu'a — ér' betranulu Tomutiu prinse a precepe de ce suna frundi'a 'n codru.

Óspele erá unu omu cunoscutu guraritiu. Elu erá colacariu la craciunu, staroste la nunti. Elu umblá cátu-su cagilegile de lungi a cere fete, si a chemá la nunta, cá-ci elu erá mai sfatosu si sciá mai bine suci vorb'a.

Cóle in diori — pâna-'n diua, audiai canii latrându prin satu. De-lu vedeai pe elu trecându pe la pórtá, poteai sci ca éra merge a peti.

Hei, dragu li erá la fete si cum 'lu omeniau, tóta fét'a i da binetie cum trecea de doisprediece ani, si dela tóta fét'a avé unu inelu in degetele lui.

Candu se intálnia câte cu o féta ce-i placea a blastemá perulu lungu — apoi nu potea scapá de ea cu un'a cu doua.

Destulu atát'a, ca betranulu Tomutiu inca nu erá copilu de eri de-alalta, si indata prinse a precepe pe ce cale dai la vale.

— Adecate-le, se nu facemu vorba multa cumetre — dise odata óspele cu o faéa sfatósá, facündu semne si cruci cu bot'a pe faéa casei, — se nu facemu vorba multa cá ne-apuca diu'a — apoi vorb'a multa e seracia. Pe mine m'a mênatu Nutiulu lui Tóderu, si-adecate — betranii aceia — toti-'su pe-unu cuventu — se punu o vorba buna pentru elu — se cuvintezu doue-trei, cum e rëndual'a si obiceiulu — cuventu cu intielesu — cuventu dela Domnedieu. 'Su omeni singuri, omeni trecuti, n'au multe; dar' au bunatate dómne sãnte — de-ci scii domni'a-t'a no — si s'ar' asiediá — scii cum e lumea. . . .

Dênsulu nu a spusu oblu ca: Nutiulu s'ar' insurá si ar' luá pe Floric'a, cà-ci asié vorbescu omenii cei de rându, numai pe departe si cu sfaturi, dar' betranulu Tomutiu inea nu erá butucu, si dadù cu vorb'a încóce si incolo, ca numai se deie Domnedieu norocu, se fia intr'unu ciasu bunu, si mai câte aliłoi, dar' pe faci'a lui se vedea oglin-diñdu-se o bucuria cá o lumina, se pareá mai teneru cu diece ani.

Feciorulu e de vêlfa, scie carté cá unu dascalu, sie-de in strana, cânta in beserica cá unu fecioru de popa, d'apoi boii lui, da voriscea lui, locurișe lui, — — — norozulu in brêncá. . . .

Cuscru cu Tôderu bocotanulu — ginere-meu carturariu. Boii lui boii nostri — locurile lui locurile nostre. — De ese bocotanulu si fruntasii satului la strinsura, se strigi numai asié cam in dóra peste ulitia — ascepta-me cuscere. Se mergi prin satu totu intr'unu pasiu, totu intr'o vorba, se te intrebe gazdele candu se mesura oile, candu se slobode tiarin'a se fii fruntea satului. . . .

Si in diu'a de Pasci, la sarutarea pasciloru; candu se saruta némurile in pragulu besericeii, betrani cu betrani, teneri cu teneri, preteni si vresimasi, vit'ia lui Tomutiu cu vit'ia bocotaniloru. La Rusale candu esu cu prapore si cu icóne — totu peporulu in holdele loru — holdele loru, holdele Domnului! . . . .

Betranii mai mênara din vorbe, cá o jumătate de ora, apoi starosteale dadù mân'a, cá o clausula de ascurantia, si esí.

Câni prinsera a latrá pe ulitie cá dupa lupu. In totu pragulu vedeai câte o baba tusîndu in pumni, si la totu cornulu de casa câte o fêta tupilindu-se se véda pe cine bate câni, de unde vine, ore nu-su petitori. Si candu resariá sorele erá plinu satulu de povesti si de bêrfele: Se marita Floric'a, — a petitu pe Floric'a. Ce paguba ca n'are tióle frumose, ce necasu serac'a ca n'are numai trei perini, si n'are naframa cu ciucuri, si n'are bonda scurta, si n'are zadii alese. Si ei i-a datu Domnedieu norocu totusiú serac'a. . . Bine face ca se marita, ca nu traiá bine nimenea cu ea.

Na dio ca erá mai frumoasa cá tote!

II.

Cátu e satulu, totu unu dantiu si o voia-buna.

Fetorii chinescu si joca, fetele horescu si se desmêrda, ma si babele mai mêná din povesti si din bêrfele; numai pentru Floric'a nu mai este o bucuria pre pamentu.

Tóta bab'a se uita de alungulu dupa ea, tota fêt'a sioptesce cand vede pe Floric'a. De se arunca pâna la fântân'a satului dupa unu olu deapa — pe su totestresinile doue-trei fete. Si o petrecu cu ochii pâna câtu colo. . . . Se pare ca-e straina, se pare ca nu o cunoscú, se pare ca cine scie ce-a facutu; barem n'a facutu dio ea nimic'a, altii au facutu ce au facutu, altii deie sêma inaintea lui Domnedieu.

Numai cate o baba o opria din candu in candu si o intrebá cu o vorbutia buna: unde mergi tu scump'a mamei, ce faci tu drag'a mósiei; si la Floric'a asié-i cadea de bine de o vorba buna. . . .

Câci ah nu erá bucuria pentru ca pe pamentu! . . . Unii diceau ca-e norocosa, ca-e fericita ca o-a incredintiatu Nutiulu lui Toderu, si hei, numai elu mai sci ce are, numai elu cunosce galbinii 'n satu. I pote cunosce ca mosiulu seu i uscá la sóre ca' altii grâulu.

Asié dicea si betranulu Tomutiu, dar' Floric'a nu dicea asié, ardâ i foculu bani, multe rele a mai facutu in lume!

— N'oiu merge tata draga — dise odata Floric'a resoluta — n'oiu merge dupa Nutiulu lui Toderu, ca Nutiulu lui Toderu e bocotanu mare, si io n'am salbe scumpe, rochii de tergu, margele cu galbini, si taleri mari pe peptu. .

Dar' betranulu nu sciá nimica de ace'a.

— N'oiu merge tata draga, n'oiu merge dupa Nutiulu lui Toderu, cá Nutiulu lui Toderu nu mi-e dragu, — elu me ie se-i fii péna, dar' nu me ie de draga — si lu ureseu tata cá uritulu si cá pustiulu! . . .

Inzedaru, betranulu nu bagá in sêma vorbele ei. Ce sciú copiii, i-a vini ei mintea candu va mulge o turma de oi si va spelá talerii de mucedu. . . .

— Bine dara tatutia draga, gatâte de nunta ca si io m'oiu gatá, dise in urma Floric'a. Si m'oiu gatá cu haina de mirésa, si m'oiu spovedi si m'oiu cuminecá, cá miresele. Si voiu fii mirésa tata draga, mirésa mandra cá florea sorelui, dar' nu in cas'a Nutiului, nu mirésa lui — mirésa mortiei in cintirimu.

Inzedaru, — betranulu erá tare cá pétr'a

Cátu erá noptea cugetá Floric'a, catu erá noptea planisá cum se scape de ce o amenintia.

Cu Ionic'a nu se mai intálnia, pe Ionic'a nu lu mai potea vedé, — oh, ce ar' dicea lumea candu o ar' sci cineva: fêta incredintiatu cu dragutiulu celu de multu. . .

Avea o matusia, singura ace'a o mangaiá. Erá o muiere blânda si buna cá o mama, erá muiere patfta, ce sci necadiulu omului cá unu doctoru bunu, si erá o muiere cum vedi multe pe satele romanesci, care se paru a fi facute de Domnedieu de mangaiere, de ajutoriu si de svatu la omulu suparatu. La dins'a mai mergea Floric'a in tota sér'a, la dins'a-i povestéa, de dins'a intrebá, si dinsa o ascultá si o svatuiá.

Bun'a matusia 'si batú capulu ce si batú, si in urma merse la betranulu ea cu capulu ei.

— Tomutia puulu meu — nu siliti cu nunt'a, nu superá fêt'a, cá asié-i de buna si asié-i de blânda ca unu angeru dragu. Lasà-o se se mai dedeie cu gândurile, e numai pruncutia, nu sili cu nunt'a dragulu meu.

Dar' Tomutiu totu erá ghétia ca a scapá noroculu din mâna.

— Fêt'a n'are inca zadii mandre, stergare cu vergi, fetie pe perini. Va vini Nutiulu lui Toderu dupa mirésacu optu boi cá optu belauri; la optu boi siesesprediece córne, in totu cornulu câte o stergura cu vergi; la optu

boi trei tângeli, în tota tângel'a tufa de bradu, si în tota tuf'a naframî cu ciucuri; pe caru douespredece perini, trebuescu fetie impenate, se véda Nutiulu lui Toderu ce nevésta 'si capeta; se nu dica muietile ca fét'a lui Tomutiu a fostu lenesia, ca fét'a lui Tomutiu n'a avutu cu ce in-péná boii socruseu; se nu dica gurile cele rele ca nunt'a lui Tomutiu á fostu nunta cá o comandare. Ei dio puiulu meu; si resboiulu inca nu l'am pusu! Vine postulu mare fuioru-i torsu, resthiámu, urdímu, punemu, vedimu si navedimu apoi við Nutiulu lui Toderu, se mai prinda inca doispredece boi.

La betranulu Tomutiu se tredit' ambitiuenea, si vedíu si elu ca totusiu e bine cu o muiere de rëndu în treburi deacestea.

E bine, s'a otaritu — nunt'a nu se-a tiené pâna dupa Pasci.

„Dómne nu le aduce în veci, suspiná Floric'a, dar' celu pucinu se mângaiia pe unu tempu.

— Lasa fetu-meu — pâna dupa Pasci multa apa trece pe vale, multi ómeni, multe gânduri se schimba! dicea matusi'a mângaindu-o.

Floric'a în tempulu acest'a a întreprinsu totu ce a sciutu si ce a auditu. Avea crescere buna, si tota mangaierea si sperarea i erá în Domnedieu.

A încungiuratu beseric'a în cote si în genunchi, în trei seri dupa olalta de trei ori: dar' impregiurarile nu s'au schimbatu. A începutu postulu precestei, siepte septemani, în tota septeman'a cate o dí intréga fora pane fora apa; în septeman'a cea dintâiu Sembet'a, în septeman'a a dou'a Vinerea, într'a trei'a Ioi'a, si asié mai departe totu îndereptu pâna se voru implini siepte dile în siepte septemania. Vreamea trecea, Floric'a devenia palida cá o flore brumata — dar' lucrurile nu se schimbau.

Dupa religiune vine superstitiunea . . .

— Ai de mine matusia draga, dise odata Floric'a într'o séra rumena si pogorita la obradiu cá flacar'a. De multu decand asiú avé o vorba, si mi-e rusine de m'asiú bagá în pamentu . . .

Matusi'a o prinse de mâna, a dísu se siéda lânta ea pe dung'a patului si o-a inbarbatatu: spune drag'a mamei, numai noi si Domnedieu ne aude, spune-mi puiulu matusiei!

— Nai auditu domniata matusia de bab'a Ghfti'a vragitorea cea vestita. Hei multe sci aceea, multe gâcesce, si multe svaturi bune dicu cá a datu ea la fete de maritu. . . .

— Cum se n'audu fetumeu! Pe vremea mea inca erá alba cá oi'a. Hm, multe dio, multe fete s'a maritatu cu svaturile si cu descântecele ei. Ne potemu aruncá fetumeu, ne-omu tiépá pâna la ea, sciú eu unde siéde, totu în colib'a aceea siéde si în diu'a de astadi. Dicu ca n'are norocu déca se muta, o doru osele, si ámbla liliecii pe feresti de n'are odiehna de ei . . .

Nu i-a trebuita alta la Floric'a. Omulu persecuatu

de sorte se în china la tota nebuni'a ce-i promite resultatu; cui se se închina candu alta potere nu ajuta.

Te rogi la ómeni: nu se indura; te rogi la Domnedieu: nu ajuta; cui se te rogi decatu la maéstr'a superstitiune“.

(Va urmá.)

V. R. Buticescu.

Cantecu despre o betrana.

E multu, decandu si dins'a

Erá juna în flóre;

Alu ei peru, negru cand-va,

Adi sémena-a ninsóre;

Pe faciia-i, de tempu trase,

Unu síru de brazde suntu:

Dar' eu cu tote-aceste

În versuri voiu s'o cantu!

Palaturi mari nu are

Nici rangu înaltu domnescu;

Vesminte pretiose

Nici-candu n'o 'mpodobescu.

Dar' are ornamente

Ce-i stau multu mai frumosu:

O anima curata

Si-unu sufletu blandu, zelosu.

Locasiu-i e departe

Unu satu necunoscutu;

De-a lunei placeri multe

Nu sci, nici n'a sciutu.

A ei placeri, petrecri

Suntu: lucrulu ne 'nctatu . . .

Ea nu se simte bine,

Candu n'are de lucratu!

Ici lucra, cóle 'ndémna

Pe altii la lucrare;

Nici-candu nu-i obosita,

Repasuu. nici-candu nu are.

La casa vecinicu dins'a

Se culca mai tardu,

Si nime nu se scóla

Cá ea de tempuriu.

Ea-i angerulu casutiei

În care locuesce,

Ea-i stea conducatoare

Ea-i sore ce'ncaaldiesce:

Si cerculu familiei

De dins'a luminatu

În noptea miseriei

Nici-candu n'a suspínatu!

De vinu seraci la dins'a,

Si ceru ajutorare:

La cei betrani, slabi, bolnavi,
 Le tinde din ce are;
 Flaméndi nici-candu nu-i lasa
 Din cas'a-i mitutea.
 Pe cei tari inse-i mâna
 Se lucre, cá si ea! . . .

Beseric'a n'o uita
 Nici intr'o serbatóre.
 I place se se roge
 Fiintiei creatore;
 S'asculte, ce vorbesce
 Preotulu din altaru:
 Atunci ea-i fericita
 Si uita-ori ce amaru. . . .

Din cârti idei inalte
 De si n'a invetiatu,
 Natiunea si-o iubesc
 C' unu zelu adeveratu:
 Mai gata-ar' fi se mora,
 Decatu se parasésca
 A gintei sale lege
 Si limba stramosiésca

De vinu fortune asupr'a-i,
 Ea sci se le combata;
 Speranti'a si curagiulu
 Nu-si pierde nici-odata.
 Ea sci, cá dupa viforu
 Seninu acusi urméza:
 In bine nu se 'ncrede,
 In reu nu desperéza. . .

Ea are — inca 'n viétia —
 Unu scumpu, iubitu barbatu,
 Si doi fii, ce-i indémna
 Spre bine ne'ncetatu.
 Dar' vai! unulu de dins'a
 Departe vietinesce . . .
 Candu si elu e acasa:
 In raiu ea se simtiesce! . . .

Ér' candu se duce: plânge,
 Si-i dice: »Scumpulu meu!
 Fii bunu; câtu poti, totu lucra,
 Te 'ncrede 'n Domnedieu:
 Si elu va se-ti ajute . . .
 Ér' candu vei dá de bine:
 Se nu uiti . . . dragulu mamei . . .
 Se nu uiti nici de mine! . . .«

Asiü tîese mai departe
 Acestu cantecu iubitu,
 Dar' nu mai potu de lacrimi
 Ce 'n ochi-mi s'au ivitu . . .

Câ-ci sciti cine-i betran'a
 De care aci ve scriu?
 Ea-i maic'a mea cea dulce,
 Si eu sum alu ei fiu.

Petru Dulfu.

Datine si credintie romane.

Stupitulul cucului.

Este unu fluture micu, care se chiama latinesce: *Gastropacha neustria*, germ. *Ringelspinner*. Femeiusi'a acestui fluture lipescé oule sale in lun'a lui Julie in form'a unei verigutii impregiurulu tinereleor ramurele ale pomiloru si arboriloru, cari se tienu apoi peste tóta érn'a asié de tare de ramurelele, unde suntu prinse, cá încâtu nici néu'a nici plói'a nu le póte deslupi si nemici. Veriguti'a acést'a de oue a fluturelui *Gastropacha neustria* o numescé poporulu românu din Bucovin'a in genere „Stupitulul cucului.“ In unele comune, precum de exemplu in Calafindesci, se mai numescé inca si „Glasulu cucului.“

Despre acést'a mica verigutia de oue, ascunsa de ochii lunei pintre frundiele pomiloru si a arboriloru, ori si câtu de ne'nsemnata si nebagata in séma ni s'aru pareá noué, esista la poporulu românu unu síru de datine si credintie fórte caracteristice, pre cari numai unu ignorantu ar' putea se le tréca cu vederea.

Éca ce crede si ne istorisescé poporulu nostru despre acést'a verigutia misteriósa.

Candu incepe a inspicá ordíulu, atunci apuca Cuculu câte unu graunte, dóue, de ordiu si le mânâncea. Dupa acést'a puindu-se pe vr'o crénga si incepéndu a cânta indata i se face reu, si nu apuca a sférsi de cântatu si 'ndata varsa. Varsatulu acest'a care se prinde apoi de ramusiorulu pe care a cântatu Cuculu se numescé „Stupitulul cucului.“ Si fiindú-cá, amesuratu credintiei populare, dupa ce varsa cuculu, indata régusiesce si i se léga limb'a de nu póte mai multu cantá, se mai numescé acestu stupitu séu varsatu inca si „Glasulu cucului.“¹⁾

Altii éra-si spunu cá pe créng'a unde cânta Cuculu totudeaun'a stupescé si din stupitulul acest'a se face apoi veriguti'a, care se numescé Stupitulul cucului. Unde nu cânta Cuculu, acolo nu se face acestu stupitu.²⁾

Cu Stupitulul cucului facu Romancele, „pe dragoste.“ Inse mai alesu fetele cele mari se ducu si canta stupitulul acest'a pintre ramurelele unde au vediutu cá a cântatu Cuculu si dupa ce-lu afla i-lu stringu si cumperandu apoi argintu viu, punu argintulu si eu stupitulul intr'o penitia de gâsca séu si de gaina, astupa bine peniti'a cu céra si apoi asié i-lu pórtá in brâu, anume cá se fie iubite si cautate, cum iubescé si canta fie-care

¹⁾ Dietatu de Georgie Sierbanu, Rom. din Calafindesci.

²⁾ Cred. Rom. din teinutul Dornei com. de Dnulu Petru Ursulu, si Cred. Rom. din Siretiu.

omu că se auda Cuculu cântându; că se fie si ele iubite de toti, precum e cuculu; si cum nu sta argintulu celu viu intr'unu locu, asié si feciorii se nu-si afle stare si alinare âmblându dupa dênsele.¹⁾

Unele fete i-lu însira pintre margele si-lu pórtá apoi la grumazu séu si in brâu asié cum lau luatú de pe ramuric'a unde l'au aflatu. Éra candu intimpina pre alesii loru, pre feciorii, cari li suntú dragi, sufla prin Stupitulú cuculú asupr'a loru si dicu:

„Cum e Cuculu dragu la tóta lumea si se bucura cându î-lu aude si-lu vede, asié se-ti fiu si eu draga tie si asié se te bucuri si tu candu me vei vedea pre mine, éra fara mine se fii totu superatu si dusu pe gânduri!“²⁾

Totu intr'o penitia la unu locu cu argintu viu î-lu pórtá pe lângá sine si o séma de barbati, mai alesu aceia, carii voescu se ajunga la o cinste mai mare, carii dorescu cu totu de-adinsulu se fie alesii între betranii satulú, se fie vornici, séu se ajunga la o stare si cinste si mai mare.³⁾

Éra-si se dice că déca vei cautá Stupitulú cuculú si lu-vei rupe cu ramurica cu totu si cu ramuric'a acést'a vei maná apoi vitele ce voesci se le viadi, la tégú, atunci mare norocu si multu câscigu vei avea in ele; le vei vinde cu pretiu fórte bunu. Dreptu ace'a multi negutietori de vite cauta ramurele de-acestea cu Stupitulú cuculú si máná cu dênsele vitele la téguri.⁴⁾

S. Fl. Marian.

Argiru si Elen'a.

Povestile fantastice ale poporului, cari pâna mai erialtaeri erau de omenii sciintiei despretiuite, si prívite numai că nesce inchipuiri bizare, fara de nici unu folosu si ratiune: adi incepu a fi considerate, ba inca fórte multu pretiuite in lumea literara. Interessulu pentru ele cresce pe dí ce merge. Si cu totu dreptulu. Creatiunile fantasiei copilaresci a poporului sunt o mare nemarginita, in fundulu careia jacu ascunsi multi tesauri pretiosi pentru sciintie.

Fantasia avuta a poporului romanu, asemine a creatu multe bune si frumose pe acestu terenu. Un'a dintre cele mai frumóse si mai pretiose e traditiunea despre Argiru si Elen'a, ce o avem si scrisa in versuri de Joanu Baracu. Acést'a poema a lui Baracu e pâna astadi cea mai placuta carte de lectura a poporului romanu.

Baracu atribue povestei lui Argiru si Elen'a o insemnatate istorica nationala. Elu o numesce: »Istori'a prea frumosului Argiru si a prea frumosei Elen'a cea maestra si cu perulu de auru, adeca: o inchipuire sub care se intielege luarea t'erei Ardélului prin Traianu, Cesariulu Râmului« Apoi in »Inainte vorbire« dice: »Multi cetescu is-

tori'a lui Argiru cea in limb'a unгурésca scrisa, fora de a socoti alt'ceva lucru intrins'a, decâtu o prósta poveste: inalta mai adinca intielegere se télcuesce pre sub acést'a poveste.«

Dupa aceste, descriendu pe scurtu, cumu a luatú Traianu Ardélulu, si »la supusu puterei Râmleniloru« dice: acést'a este intielesulu lucrului!« Apoi finesce »inainte vorbirea« cu aceste cuvinte: »Intru acést'a poveste se intielege sub Argiru: Traianu; éra sub feciór'a maéstra cea cu perulu de auru se intielege Ardélulu, pentru baile (minele) lui cele de auru, cari de multu au fostu vestite. Numai intr'alu doile réndu pote Argiru, cási Traianu Ardélulu, se-si dobandésca pe Elen'a, care cu morte pedepsesce pe slug'a s'a care l'a impededatu, cási Traianu pe impededatorii sei.«

Acést'a parere o sustiene si At. M. Marienescu, precum se vede din o disertatiune introductiva la colectiunea s'a de »Balade poporale«*) intitulata: »De elementele constitutive ale poesiei romane vechie si noue.« Aici între alte-le se dice: »Argiru si Elen'a e traditiunea nostra cea mai vechia si frumosa in Daci'a. Objectulu ei e ocuparea Daciei prin Traianu, si colonisarea stramosiloru nostri aici. Acést'a traditiune 'si jóca rol'a s'a in Transilvani'a. Sub Argiru se intielege Traianu; sub Elen'a fatagi'a (din'a) Daciei, fínti'a cea frumosa din cetate, respective Daci'a singura. Merulu de auru alu Daciei e tributulu, ce lu-platíau romanii sub Domicianu, daciloru — perirea merului e stergerea tributulu.«

Acést'a espicatiune e frumósa, din punctu de vedere nationalu, si e forte buna pentru poporulu romanu, care necunoscându istori'a trecutulu seu, are ocaziune, cetindu acést'a poema, a-si cunosce celu pucínu originea sa.

Esaminandu in sa mai de aproape povestea lui Argiru si Elen'a, vomu aflá ca espicatiunile de mai susu suntú cam fortiate, si nu se potú deplinu motivá. Si vomu aflá mai incolo, că acést'a poveste are o alta insemnatate: unu intielesu filosoficu forte adinca, si cu multu mai largu decatu se se póta aplicá numai la unu singuru omu. Povestea lui Argiru si Elen'a, precum me voiu incercá se vedescu mai josu, e cea mai poetica si mai perfecta alegoria a vietiei omenesci in genere, in care sub Argiru se intielege totu omulu; sub Elen'a: fericirea, ce ni se aréta la toti prin visurile de auru ale tineretiei, si dupa care inzadaru alergamu pe acestu pamentu.

Se cercamu numai partile principale ale traditiunei, un'a cate un'a, si ne vomu convinge despre acést'a.

* * *

Parintele lui Argiru, »craíulu celu bogatu din lume« are »o cetate intarita« si »o gradina impodobita« are o blanda craíesa si trei fii iubitori; are parte din tote bunurile pamentesci. Dar' elu totu nu e fericitu. Pentru ce? . . . In gradin'a lui se afla unu pomu minunatu,

¹⁾ Dictatu de Sof'a Fráneu, Rom. din Calafindesci.

²⁾ Dat. si Cred. Rom. din tienut. Dornei com. Dlu P. Ursulu.

³⁾ Dictatu de S. Fráneu.

⁴⁾ Cred. Rom. din Siretiu.

*) Pesta, 1859.

Care diu'a infloresce
Noptea cõce si rodesce.*)

Apoi inca totu mere de cele de auru. Dar' ce folosu?
Regele nu pote nici odata nici se le vedea, cã-ci

— — — diu'a nu le-apuca
Pãna pieru cã o naluca.

Elu e necajitu forte, pentru acést'a. Pune pazi-
tori pe nopte sub meru, ãntãiu pe fiulu seu celu mai mare
apoi pe celu mediolociu. Fie-care

Vede mugurulu cum cresce
Si mai apoi cum plesnesce;
Incepu frundie inverdite,
Acusi, acusi flori albite.
Floreã cadã si rodesce,
Si rãd'a se rumenesce.
Dar' veniã o bõre lina
Cu de somnu dulcãtia plina,
Si l'adorme fara veste,
Nu mai vede ce mai este,

Regele, intielegãdu acést'a, se mania si mai tare si
voesce a taiã pomulu, ce-i causãtia atãta nefericire.

Acést'a e inca numai inceputulu povestei. Dar' si prin
acestu inceputu scurtu inca mi se pare incat' va adevãrita aser-
tiunea de mai susu, cumca povestea acést'a e cea mai frumoãsa
alegoria a vietiei omenesce. Sãu, in acestu rege avutu, dar'
totusiã nefericitu, care omu nu se pote vedã pe sine in-
susi? Precum in povestea intrãga, asiã si in cele dize pãna
aci este forte frumosu esprimaãta o idea eterna si generala,
cumca: omulu, acestu rege alu naturei, nici candu nu pote
se fia deplinu fericitu pe pamentu. Se aiba ori cãte bunuri
si placeri, totusiã i mai lipsesce inca ceva, totu mai are
inca si ceva dorere, ce nu se pote vindecã.

* * *

Se mergemu mai departe.

In noptea urmatoria se pune la pãnda sub meru Ar-
giru, fiulu celu mai tineru si mai frumosu alu regelui. Elu
e mai norocosu, cã-ci nu adorme. Vede pomulu in florindu
si rodindu. Apoi vede lasãndu-se in josu din aeru spre meru
siese pauni frumosi, sboratori. Elu prinde pe unulu. Dar'
acel'a se schimba numai decãtu intr'o fãta atatu de fru-
mosa, cã

Nici o limba omenesca
Nu pãte se o graesca
Nici nu se pãte descrie
Cum i siede a fi via.

Argiru, diarindu-o, »inlemnesce« de uimire.

Copil'a 'lu-agraesce si dõce se nu-i fia frica, cã-ci ea a
venitu din iubire la dãnsulu. Ea a seditu si pomulu acel'a,
dar' »nu cã se mãnce totu omulu,« ci numai pentru Argiru.
La audiulu acestoru cuvinte in anim'a lui Argiru se aprin-
de foculu amorului.

*) Versurile citate aci si mai josu in totu decursulu acestei
disertatiuni, suntu luate din poem'a amentita a lui Joann Baracu.
„Istori'a prea frumosului Argiru si a prea frumosei Elena etc. Sa-
biu. 1863.

Elu cu dragu o 'mbratiosiedia
Cã flacar'a se-i mai scadia.
Dar' nici ea nu se feresce
Cã-ci pre tare 'lu iubesc;e;
Ci se lãgana pe bratie,
Din buze culegu dulcãtia.

Argiru o rãga ardiendu de doru, cã acuma dõca a ve-
nitu la dãnsulu, se nu-lu lasã »in grea singuratate,« ci se-i
fia socia. Èr' ea i raspunde:

O, craisioru cu blandãtia,
Prã iubitu de tinerãtia!

— — — — —
Cum asiã face eu din fire
Dragostei improtivire?
Pentru cã eu, vai de mine
Nu potu trai fara tine.
A ta sum, dau man'a drãpta,
Fia si cuventu, si fapta.

Apoi se imbratiosedia de nou cu caldura,

Si dupa multa vorbire
I-a cuprinsu o adormire,
Cãtu au dormitu cu dulcãtia
Tocmai pãna demanãtia.

Demanãtia inãsa ce s'a intemplat? Intrandu in gradi-
na o baba urita din curte si vedjendu

. . . fecior'a culcata
De Argiru imbratiosata,

a scosu numai decatu unu cutitu si

A taiatu mai multe fire
Din perulu ei celu subãtire.

Apoi a fugitu cu elu in palatu. Biata Elen'a, decep-
tãndu-se, si vedjendu-si perulu taiatu, se intristãtia, si
»asiã striga de tare,« cãtu Argiru (trediendu-se si elu)
»oblu in picioare sare.« Èr' Elen'a dõce lacrimãndu:

O, prea iubite Argire!
De mi-ar fi venitu in fire
Ca se afla hoti spre jale
La palaturile tale:
De multu me duceam, mai bine,
Decãtu se patiescu rusine.
Me ducu, cã-ci sum insielata,
Nu mai remanu rusinãta.

Argiru o rãga se nu mãrga, cã-ci dãnsulu nu e de
vina, si va pedepsi aspru, pe cine i-a taiatu perulu. Inza
daru. Ea iubescã inca pe Argiru, dar' nu pote se remana.
Elu se roga se-i spuna macar' orasiulu, in care va potã
se-o gasesca. Ea dõce cã acel'a se numesce »cetatea nã-
gra,« dar'

Omu nu pote se fie,
Care acolo se vie.

Intr'aceste ea aude deschidiendu-se portitia gradi-
nei; deci

Nu pote se mai graesca
Nici plansulu se-si contenesca,

Ci in susu in vezduhu sbora
Cá o pasere usiora.

Ea se duce,—nu se mai vede. Ér' bietulu Argiru re-
mane patrunsu de dorere si cade la pamentu lesinatu.

*

Ce frumoasa alegoria e si acést'a! Alegori'a juniei in-
fiacarate si pline de sperantie pe câtu de dulci si frumoase,
pe atatu de amagitorie. La care omu ôre nu i se aréta in
tineretia, zimbindu-i cu iubire, fericirea, acésta copila fru-
mósa cu perulu de auru, a carei frumsétia

Nici o límba omenésca
Nu-i in stare s'o graésca?
Nici nu se pote descrie
Cum i siede a fi via.

Viéti'a fiecarui omu in junia nu e alt'a, decâtu o ilu-
siune, unu visu splendidu de fericire, cási cel'a a lui Ar-
giru. . . Si pâna cându tiene visulu acestu rapitoriu? Pâna
cându realitatea, acésta baba urita, vine cu cutítulu ei ciun-
garitoriu de ori ce frumoase ilusiuni, si ne descépta din
somnu. Atunci frumos'a Elena, fericirea nóstra dulce, ne lasa
si sbóra departe, la locasiulu ei cerescu, unde nime dintre
cei vii nu póte se ajunga.

(Finea va urmá.)

Petru Dulfu.

Fata Bradului.

(Balada pop. din Bucovin'a.)

Sub pólele codrului	Da ei nici cá nu-i pasá,
Siede fat'a Bradului,	Ci din gura cuvéntá:
Fat'a Bradului cea mare,	»Stati feciori, potire'nlocu!
Care pórtá 'n cingátóre	Sè v'aretu si eu vr'unu focu!
Siese rënduri de pistóle,	Cu nu-su nevésta cu conciu,
Patru tecii de sabióre.	Cá vr'o cincii voinicii totu pociu.
Si cu chiver'a 'ntro parte,	Nici nu-su nevésta cu cârpa
Códa galbena pe spate	Sè portu de potire frica;
Ie flint'a de-a umerulu,	Ci-su fata cu comanacu,
Hai 'n codru de-a lungulu,	Sciu potirei ce sè facu!»
Cobóra la Lunc'a-mare	Si-apoi pusíc'-a descarcatu
Sè venedie vrabióre	Pe cincidieci mi i-a culcatu,
Cá sè-si faca de prândfáre.	Ceialalti s'au spaiméntatu
Vrabióre c'a venatu	Si la fuga mi-au plecatu.
Si prândfú bunu cá si-a duratu,	Ea dupa dènsi-a strigatu:
Dar' candu siede de prândfá	»Potirasi, feciori din satu!
Frundi'a 'n codru s'audiá	Da de ce v'ati spariatu?
Cátu de tare sfárefa.	Spuneti voi cui v'a mânatu,
Potir'a la ea venia.	Cá eu din bradi nu m'am datu,
Prândfúlu nu si l'a sférsitu,	Ca mi e dragu estu codru desu
La ea potir'a sositu	Si din dènsulu nu mai esu
Si de grab'a 'ncungfúrat'o.	Nici calare, nici pe josu,
Ea îndat'a numerat'o:	Ci stau cu palosiulu scosu,
De cincii parti câte cincidieci	Care tae si dimica,
Dara 'n lunc'a cea mai désa	De multe potiri n'amu frica.
O suta — potir'alésa,	Ca sub umbra de bradu désa
Toti puscasi care de care,	Stau cá 'n tiér'a cea alésa,
Ea-i pusícá standu la prândfáre	Si la umbra intre bradi
Si 'n ea potir'a pusícá,	Siedu voiósa cá 'ntre frati!»
Tóta potir'a 'n ea dá,	S. Fl. Marian.

CONVERSATIUNI.

— *Una revedere.* Generalulu Z. voiendu a face visit'a unui
vechiu amicu alu seu, care 'si schimbase locuint'a, intrá in chil'á
gardeanului casei in care se stramtasè acel'a. Aici aflá o femeia
betrána, soçi'a gardeanului, dela care intielese ca amicul seu nu-i
acasa. Generalulu espriméandu-si parerea de reu, cerú o bucata de
papiru cá se-si scrie numele. Intru acestea privi la tipurile de pe
parete si intre altele observá cu mare surprindere portretulu unui
june elegantu imbracatu dupa mod'a de su Carolu X. Generalulu 'si
sterse ochii, cugetáandu ca nu vede bene; si apoi privindu din nou
la portretu díse: — Se fia cu potentia? — ca acest'a e portretulu
mau! Privi apoi cu atentiune la betrán'a gardeana si recunoscu in-
tréns'a pre Amali'a — idealulu si odorulu junetiei s'ale.

Amali'a, inainte de acést'a cu patrudieci de ani, erá o fetitia
tenera si frumoasa, cu fácia vesela si cu spiritu viuioi si elu o iubisè
pâna la deliru. . . Pentru ea a venitu in disensiune cu parentii
si consangeniului sei; pentru ea a abdísa de doue mosceniri si trei ca-
satorii; pentru ea au fostu tramisu la ostirile din Afric'a cu oble-
gamentulu de a servi acolo diece ani. . . Si cene scie: póte ca ei
are de a-i multiami ca a avansatu la o demnitate atátu de inalta. . .
Ce se facea acum? — Celea doue anime imbetranite nu-si voru poté
resuscitá vechiulu amoru. — 'Si scrisè numele pe papirulu pusu in-
ainte-i si se indepartá.

In díu'a urmatória, Amali'a fú incunosciata ca unu amicu
necunoscutu i-a assecuratu o subventiune anuale de 1500 franci.

— *Mórta-e séu viua?* — Inainte de acést'a cu câte'vea díle
móri respective adormi in Neapole o tenera numita de Luca si dupa
cum se spunea caus'a mortiei ar' fi fostu unu atacu cerebralu. Me-
diculu venindu se constate casulu de mórte, nu se potú destulu mi-
rá, vediendu ca in fáci'a cadavrului lipsesce ori-ce paliditate a mor-
tietei; i se parú chiar' a fi descoperitu inca si alte semne, din cari
pote deduce ca fét'a nu e mórta, ci cadiuta numai intr'unu somnu
letargicu. — Cadavrulu fú transportatu in camer'a mortuara, unde
este pazitu díu'a si nóptea de patru persóne, si din candu in candu
vine si titalu fetei, se védia déca fiec'a s'a nu s'a mai desceptatu.
Desi cadavrulu jace acum de siese díle acolo, totusiu nu se observa
inca nici o palóre de mórte in fáci'a s'a si nu se vede nici unu semn
de putrejune. In tempulu acest'a i s'a deschisu si vinele, fora inse
se curga sânge din ele. Medicii stau incremeniti in fáci'a acestui casu
extraordinariu, si nu sciu ce se credia.

— *O resbunare teribila venetiana.* Duoi anglesi faceau o es-
cursiune in lagunele ce separéza Veneti'a de uscatu candu zarira in
departare unu objectu ce plutia pe apa, incongiuratu de paseri nu-
meróse. Ei se apropiara si recunoscura, ca acelu corpu plutitoriu erá
unu omu, caruia i se legasera peciórele si manile si i se fransesera
membrele; si spre a-i sustiené capulu afara din apa, pe candu cor-
pulu erá afundatu, i se legase la fie-care umeru cate unu flaconu
mare de stiela ermeticu astupatu si catranitu. Acelu nenorocitu
respirá inea, dér' nu potea vorbi; limb'a sa, fórte grozavu imflata,
i esia din gura. Fáci'a 'i sfasiata, cu capulu si muschii jupuiti, erá
de necunoscutu; nasulu si urechile 'i erau ciupite de cioculu pase-
rilor de mare si ochii mancati. Transportatu la spítalu muri fara
se fi potutu spune cine'lu pusese in acea stare. Cu tóte acestea,
cercetarile inteligente, facute printre arendasii de pe tiermu, aduse-
ra arestarea unui individ, numitu Luigi Parmaschetti si a duoi
frati ai sei. Acesti trei individi facura indata si fara esitatiune mar-
turisirile cele mai complete, si povestira dram'a urmatóre ce a fos-
tu confirmata de numerosi martori: Parmaschetti erá unu micu
arendasiu din lagune. Laboriosu si onestu, luase de soçiá o femeia
fórte frumoasa si erá parintele unei fete de 8 ani. Numitulu Tedal-
do era atasiatu in serviciulu seu. Acelu miserabilu prinsa o passiu-
ne violenta pentru femeia stapanului seu, si o urmari cu staruin-
tiele sale pèna candu ca fú silita a se plange barbatului seu, care
batú in furia pe acelu nedemnu servitoriu si ilu alungá dela elu.
Dupa cate-va díle, Parmaschetti plecá, dupa obicei, pe la mediulu

noptii in bircă, că se duca la tergu produsele gradinei sale, candu de odata femeia s'a fû tredita de unu sgomotu. Unu omu cu pum-nalulu in mana intrase pe ferêstr'a lasata deschisa din caus'a caldurei. Femeia strigă; omulu sari asupra'i si-o amenintiă ca o va ucide, deca va chiamă in ajutoriu; ea inse, fiindu tare, se aperă cu energia. Copil'a se tredise si sari josu, tupilindu-se sub patu. Acestu lueru întorse atentiunea agresorului pentru unu momentu, si femeia profită de elu spre a sari josu din patu. Din nenorocire usi'a fusese inchisa de barbatulu seu si asasinulu inchisese ferêstr'a, asié in catu eră prinsoniera in voi'a monstrului. Nebuna de spaima, femeia incepă a alergă pe dupa o mēsa mare rotunda. Individulu o urmari cu cutitul in mana, si o ajunsē de mai multe ori, dēr' ea scapă prin silintiele supreme ce fecea. Atunci asasinulu avū recur-su la arma, si indata ce o ajungea o lovia cu cutitul pēna ce nenorocit'a cadiu aprōpe mōrta. Facēndu-se diua, asasinulu fugi; dēr' copil'a recunoscu-se pe asasinu; ea esi de sub patu si chiamă in ajutoriu. Candu venira vecinii, femeia murise. Intorcēndu-se acasa Farmaschetti, incepă a caută pe asasinu, impreuna cu cei doi frati ai sei, si'lu descoperira sēr'a ascunsu intr'o curte, sub o grama-da de gunoiu. Nebunu de furia si durere, ei dadū trei lovituri de furca in peptu, apoi ilu tienū nemiscatu, pe candu fratii sei 'i fran-geau bratiile si picioarele cu unu drugu de feru cu care se inchidea usi'a. Dupa acēst'a 'i implura gur'a cu gunoiu spre a nu strigă si se preparau a'i dă focu, candu unulu din frati propuse a'i dă dru-mulu se plutēca pe mare spre a fi mancatu de viu de paseri si pesci. Ei usera capulu cu oleiu, spre a atrage paserile, si 'lu tērira de picioare la tiermu, 'i legara de gatu cele doue fiacōne de sticla si'lu aruncara pe mare, unde fû gasitu de Anglesi dupa doue zile. Parmaschetti si fratii sei au fostu condamnatu la diece ani de mun-ca silnica, dēr' populatiunea intrēga din Veneti'a, emotionata in favōrea loru, semnēza o petitiune la rege spre a capetă grati'a loru deplina si intrēga.

SCANTEIUTIE.

— Nu caletori cu barbatulu nevetei tenere. Ampatitu-o. Eră unu tempu candu petreceam bucurosu iern'a la tiera. Cumu se pōte se petrecei bucurosu iern'a la tiera? — mi voru reflecta multi. Deca iau in socotienta ei numai petrecerile de ierna dela orasiu, baluri, serate, teatru, . . . si singuratatea dela tiera: le dau dreptu. Dar' nu se sfērsēce fericirea numai aci. Suntu nesce sentiemente tare delicate, — sentiemente de amōru — cari 'lu facu pre omu fericitu si la tiera si inca chiaru si iern'a. Erām adeca si eu in acēsta stare fericita. Jubiamu de mam'a focului. Si iern'a că si vēr'a eram totu fericitu. De petrecerile cele de iern'a dela orasiu nu-mi adueeam amente, aveam eu petreocere mai placuta in anim'a mea. Apoi ce e mai multu 'mi placea de minune a caletori chiar' si iern'a; pentru ace'a de cate ori mi se oferiă vreunu sociu de caletoria plecām. Frigulu? Nu me cuprende. Eu erām totu lānga focu. Foculu animei mele me asigură in contr'a frigului si de eră pāna la 30° R. Asii fi potutu intrepnde fora frica o caletoria la polulu nordicu. Invelitu in bonda ne pueam in sania si lasām fetiorului se māie rapede că gandurile mele. Meducea sani'a rapede si netedu cumu erau netede si sentiemente mele. Apoi colea deca incepeam calatori'a — mi aruncāmu ochii pre campurile albe si la cristalurile de ghiatia ce straluceau la radiale sorelui. Mai incolō, arborii incarcati de nea, stau nemiscati cu crengile plecate de greutate, si numai cate o pasere spariata de cloptielele dela cai i mai usurā de nea' ce-i apasā. Vēnetoriulu usenitu alergă dupa visla, acarei latratu regusitu se audia in departare. — Este cev'a asemenare intre venatoriu si omulu amōrisatu. In scurtu calatori'a de iern'a mi se parē unu ce romantieu. Hei! nu-i pucinu lucr'a fi amōrisatu. Lucru dara prea natu-ralu că-mi placē a calatori si iern'a . . .

Odata inse am patitu-o. Unu advocatu teneru, care avēa o nevēsta tenera, locuă in aceasi comunitate cu mene. Avēndu elu o

pertractare la judecatori'a cercuala din opidulu vecinu, in procesul Prunariu contra Ciresieriu, m'a invitatu se calatorescu cu elu. Eu indata m'am aflatu bunu bucurosu. M'am gatatu si la or'a defipta am fostu la elu, gatā de plecatu. Candu a fostu la plecatu ne-amu luat remasu bunu dela tener'a madama. Elu firesce i-a datu o sarutare de despartire in presentia mea. Acumu ve poteti intipui că cātu mi-a fostu de greu a fi martore la sarutarea unei nevete tenere si frumose! Asiă cev'a nui lucru usioru. M'am dusu dara de acolea si mam suitu in sania. Advocatulu meu sciēndu că „bis repetita valent“, o a mai sarutatu si a dou'a ora. Cātu-ca eu me irti-sem a asceptă in sania; si ce e mai multu incepē a-mi fi frigu — desi eu de frigu cumu am disu nu portāmu grige. La o vreme totusi a venitu s'a suitu in sania si amu plecatu. Amu mersu bene, sani'a a lunecatu bene, si cu una ora amu sositu mai iute la opidu că de altadata. Elu a mersu la judecatoria, era eu am amblatu pre-la unulu si altulu din cunoscuti. La patru ore de sēra 'lu asceptām la ospetaria, si indata dupa patru a si sositu. Lueru firescu, Prunariu a dobanditu procesulu. Atara eră o furtuna cumplita, siueră ventulu in feresti, ningea de ingropă, din nori pāna pre pamentu, eră indesatu de nea . . . arună ventulu nea' cāsi cu lopat'a. . . apoi intunerecu cumplitu. Eră luna plina, dara cine sci unde eră ascunsa acolo dupa nori.

Advocatulu meu intră rapede in ospetaria, si indreptāndu-se catra mene mi dise: „se plecāmu frate!“

Pentru Ddieu! ce vrei in tempu că acest'a? Me siliu a 'lu capacitā dar' indesiertu. „Se plecāmu, dise, că muierea me vā asceptă tota noptea, si deca n'amū merge pote se se bolnavēca de grige ca ne-amu prapaditu ore unde in tempu că acest'a.“ Acēst'a o a disu cu atata resolutiune, incatu am vediu că n'am la ce mai spori vorba, cugetandu că nu sci ce vā socoti muiera lui, dar' noi intru adevēru ne potemu prapadi deca vomu porni. „Nechita prinde!“ Domnule nu-i cu modru se potemu merge in tempu că acest'a. „Ast'a nu-i treab'a t'a, prinde natarau!“

Ne-amu suitu in sania, am esitu in drumu, dar' unde eră drumulu? L'a fostu astupatu ventulu si bietulu Nechita a lasatu dupa instinctulu cāloru. Furtun'a si continuă furi'a. Ne plesniă ometulu in facia, si ventulu unde află cev'a strunga in invelisiulu bondei, se furisii si patrunde pāna la piele, duefndu cu sene si cate o léca de nea. Desi amōrisati, a inceputu a ne fi frigu omenesc. Abiă dupa 2 ore am ajunsu in satulu vecinu opidului, acolo amu manatu la pretore. Acest'a ne-a primitu bene, ne-a invitatu la cina; si ne-amu recreatu. Eu asiū fi remasu pāna demanetia acolo, că-ci me incrasem intr'unu discursu interessantu cu fet'a pretorelui, apoi ori si cumu e mai bene a discurā cu o feta frumosa decatu a fi batutu de ventu cu ninsōre. Dar' advocatulu: „se plecāmu că me ascepta muerea.“

Eu si Nechit'a, fara de a intinde vorb'a, ne-amu gatatu de drumu, pretorele inse cu fet'a si cu tota famili'a s'au incercatu alu retienē pāna demanetia. Ce lucru urgentu ai Dle advocatu de pleci in ruptulu capului? „Me ascēpta muiera si de n'asiu merge pote se se bolnavēca de grige că am patitu cev'a pre drumu si nu si-a inchide ochii tota noptea.“ Amu plecatu si pace buna.

S'a totu furisiatu cate o léca deneasub bonda, apoi acolo topindu-se amu fostu că scaldati cu bonda cu totu . . . In urma amu sositu a casa. Linisce mōrmentale, erau 2 ore dupa amiedianopte, cantatulu cocosiloru intrerupea liniscea din candu in candu vestindune apropiarea dilei si că suntemu asigurati in contra strigoiloru, cari nu mai au putere dupa cantatulu cocosiloru. „Bine frate ca am sositu in pace, dise advocatulu, căte unu pocalu de teea care sci că ni lau pagatitu muerusic'a mea, si vomu fi restaurati, apoi veī potē remanē la mene pāna demanetia. . . Mānā Nechita!“ A mānātu Nechit'a si amu sositu la port'a casei advocatului. Amu batutu la porta: nici unu respunsu. Amu strigatu: nemic'a. Nechit'a a invelitu caii se nu serecēca. O óra si diumatate amu totu strigatu si batutu la porta si nu ne-au lasatu in lontru. — Apoi necasitu reu, advocatulu meu a venitu la mene de masu. Tea n'am avutu de unde sei

dau. Nu si-a inchis ochii de locu. Demaneti'a s'a dusu acasa si cu tonu aspru a intrebatu de muieru: „N'ai auditu catu de tare si catu de indelungatu am batutu asta noapte la porta“? Nevesti'a i-a spusu dreptu ca a auditu. »Dar' apoi de ce nu mai lasatu in lontru?“ M'am temutu de hoti, i replică. „Si apoi-nu mai asceptatu se viu?“ Nu, pentruca am cugetatu că i avémai multa mente decatu se pleci intr'unu tempu atātu de reu in ruptulu capulii.

Veii asié ne platescu muerile pre noi barbati déca facemu vre-o nebania mare — pentru ele.

— *Una surprindere.* Unu individuu furasé unu diamantu: si fù trasu inaintea judecatiei.

— Ce scuse vei gasi pentru de a te aperi? 'lu intrebă presedintele tribunalului: la care vinovatulu respunse:

— Voiámu, Dle 'Presedinte se facu una surprindere placuta sociei mele la diu'a numelui ei.

— *Una proba.* Pre banc'a acusatiloru se află unu individuu, cu o cautatura infricosiata, invinuitu ca a atacatu in tempu de nópte pre unu caletoriu, care acuma jace rai mortu.

— Acusatul, dise presedintele, ce dici pentru de a te aperi?

— Domnule presedinte, te rogu, eu nu sum vinovatu, n'am facutu nemica alt'a, decatu mi-am probatu noulu cutitu celu cumperase-mi numai cu câteva ore mai inainte.

— *Cu ce ómeni si-a petrecutu viet'i'a?* Unu flacáu de 22 ani fù trasu inaintea judecatiei a douedieci si un'a óra.

— Cum se póte, 'lu agrái presedintele, cá in vèrst'a t'a se ajungi la asié mare gradu de coruptiune? De securu ca din caus'a omeniloru cu cari 'ti petreci viet'i'a.

— Ce felii de ómeni, Dle Presedinte? Eu mi-am petrecutu viet'i'a mai multu cu omeni de a judecatiei.

— *Ce-au luatú Rusii?* — Cu ocasiunea festivitatorulu ce se facuseră la trecerea armatei romane in Dobrogea, pe arcurile de triumfu redicate in Brail'a eráu inscise cuvintele: Plevna, Griviti'a, Nicopoli, Smârdanu etc. Unu oficieru rusu, care privia dintr'o feréstra, adresându-se catra o dómna romána i-i dise:

— Déca Romanii au luatú Plevn'a, Griviti'a si tóte celelalte: noi ce-amu luatú?

— Basarabi'a!!! respunse dómn'a cu unu tonu ironicu.

REVISTA.

— *Ajunulu anului nou sau serbatu prin Romanimea din Clusiu cu multa veselie:* reprezentandu-se cu vine colorii aureole ce au pusu anulu 1878 pre capulu Natiunei Romane si urrandu-se prosperare si fericire acestei Natiuni multu cercetate. La petrecerea de dansu improvizata cu acést'a ocasiune s'au jocalu »H o r a« si alte jocuri nationali-romanesci.

— *In Congressulu Orientalistoru,* — intr'unu la Florenti'a, — Romania a fostu reprezentata in sectiunea limbistica prin DD. B. P. Hajdeu si Dr. B. Constantinescu. Celu de întâiu 'si presentă opulu seu »*Cuvinte din Betrani*« ér' cestu-alaltu opulu seu »*Probe de limb'a si literatur'a Ciganiloru.*« Ambe opurile aceste fură intempinate din partea Congressului cu viu interesu si apretiuete cu demnitate.

— *Universitati pentru femei* se voru deschide in cetatile Italiei Rom'a si Florenti'a la inceputulu anului scolasticu 1879/80.

— *O epigrama a Pontificalui Romanu Leone XIII.* Fotografulu anglesu din Mancheste D. Cascham surprinse pre Pontificele actualu cu o icóna, care representa pre Pontificele Leone in midiulocu curteniloru sei. Direptu recunoscentia Pontificele conferi maestrui fotografu ordinele Slui Gregoriu si tramiéndu-i insemnele acelu ordu, i-i adresă si urmatori'a epigrama autografa:

Expressa solis spiculo

Nitens imago, quam bene

Frontis decus vim luminum

Refert et oris gratiam.

O mira virtus ingeni

Novumque monstrum. Imaginem

Naturae Apelles aemulus

Non pulchriorem pingeret!

Versiune Romána:

Ce imagine maréti'a a produsu ra-

di'a de sóre,

Si ce bine ea reflecta fruntea clara,

lucitóre,

Cei doi ochi ce schintéieza si-ale

buzei gratii viie;

O a mintiei geniale minunata ma-

iestrie!

Este o minune nona. Imitandu

mándr'a natura

Apelles n'ar' fi in stare se produca-

asié pictura!

Leo P. P. XIII.

— *Doi gemeni concrescuti sau nascutu in Statele-Unite-Americane.* Capulu si trunchiulu pâna la cóst'a inferiara li-su deosebite a unui'a de catra a celui alaltu, er' de acólea in josu suntu concrescuti. Manuri au patru, dar' picióre numai doue. Ei luera liberu, fora de-a atérná unulu de vointi'a celui-alaltu, singuru in amblare ori siedere cauta se tienie un'a. Intru atele unulu pote plânge, precandu celu alaltu ride, unulu pote dormi precandu celu alaltu suge. Stomacu si intestine au deosebi fie-care. Parentii loru suntu emigrati francesi, in etate de 26 ani si mai au inca o fetitia de doi ani cu corpu intregu si deplenu desvoltatu.

— *Calea ferata între Romania'a si Transilvania'a* se va deschide la primavéra. In 1/13 decemvre s'a deschisu o aripa a acestei cale ferata între Ploiesci si Campin'a si s'a gatatu arip'a Sinai'a — Predealu.

— *L'Alliance Latine. Revue Internationale. Littérature, Histoire, Philosophie, Sciences, Poésie et Arts.* — Paraissant tous les trois Mois. — Rédigée par les Membres de l'Alouette, Société d'auteurs Français, Espagnols, Italiens, Portugais, Roumains, Suisses, Romands et Américains du Sud. — Abonnements: pais Latins d'Europe. . . 14 fr. Éca o intrepindere latino-romána, a carei'a scopu sublimu este de a uni marea ginte latina pre terenulu scientioru si a artiloru. — Nu vomu se facemu elogii neci domniloru infientiatori ai acestei nobile si salutarie intreprinderi — fapt'a acést'a i-i lauda mai pre susu de ori-ce vorba, — nici revistei ins'a-si care prin interesantulu seu cuprinsu incatenéza atentiunea lectorelui si i-i escita anim'a spre idei inalte si vointi'a spre fapte maréti'e.

Volumulu alu doilea pre lunile Septembre — Novembre an. 1878 (paginile 161—360 si in adausulu de poesii pag. 61—88) se incepe cu prea interesantulu articlu a Dlui Obedenariu; profesoriu alu Universitatiei din Bucuresti intitulatu »*La Religiosité des Roumains.*« Cuprinde afóra de ace'a studia istorice, politice, sociale, morale, poesii, novele, piese teatrale, biografii, cronica, revista literaria de opurile si diuariile latino-románe s. a.

O recomandamú tuturoru Romaniloru, cari se ocupa si cu lectura francesu. Abonamintele suntu a se adresá: *Librairie Centrale: Trouche. Montpellier (France). Grand' Rue, 48.*

— *La Voce d'Italia.* Primo diario italo-romeno in Romania. Direttore: Enrico Croca. Appare il Giovedì e la Domenica. Acestu diariu care si-a propusu de a apropia din ce in ce mai multu natiunile surori: roman'a si italian'a, — ese in formatu mare si cu unu cuprinsu interesantu din viet'i'a politica si national-economica si sociala a Romaniei si Italiei. Articli de fondu esu in ambe limbele — romana si italiana, ér' dintre cei alalti articlii, cei referitori la starea Romaniei esu in limb'a italiana, ér' cei referitori la starea Italiei in limb'a romana. Astfelii diariulu acést'a face mari servicii causei romane, pentru ace'a 'lu recomandamú caldurosulu spriginu alu publiculu cetitoriu. Pretiulu de prenumeratiune — pentru Romanimea Ciscarpatina — 12 fl. pre anu, e a se tramite la Redactiune in Bucuresti. Acestu diariu are in capulu seu aceste devise frumóse:

Salus Patriae Latinae suprema lex esto!

Neamulu Tierei Moldovei de unde deradia!

Din Tier'a Italiei: totu omulu se credia!

G a c i t u r a

De Gavrilu

si	si	ma-	de	col-	pas-
men-	de	ma-	si	Ro-	cira
glo-	si	pe-	si	trara	tii
ma,	me	lim-	posi!	nii	se
si	pe-	te,	Se p ^o te desleg ^a dupa sari-	lege	ri-
ria,	si	nu-	tur'a calului. La sortire totu	tofi	cos-
si	tii,	na-	dean'a se iau in considera-	sii	teni
san-	ani-		tiune numai abonantii	tu-	Ci
bus-	scu-		cari si-au facutu abonam-	si	Iku-
Si	ge-		mintele pe acestu anu.	tarii;	me,
tesce	si	tiei	Ta-	mo-	de
du-	ganu,	le	Mai	doua	
poru;	ciulu	braciu,	ra-		
bra-	Ro-	vi-	manu.	v ^e -	
C.	ni'a,	curi	vuri,	cestu	
mare	D.	sten-	n ^u -	tira-	
tesce	ma-	tezu	ni'a,	a-	
Si-i	torin.	unu	mele	ga	
vii	inca	Ari-	suda	Chiar	
	prega				

d e s i a c u.

Bocosiu.

'si	nimi	tre-			
si	mei	garii,	Si		
		ii,	si		
		garii,	Apoi		
		Un-	Soia-		
		geau!	Tur-		
		dupa	ei,		
		Terminulu pentru deslega-	spar-		
		re e 18/30 ianuaru.	ci,		
		Dintre membrii unei socie-	lulu,		
		tati abonate la foi'a n ^o -	beli-		
		stra, la sortire se con-	re,		
		sidera primulu tramitie-	va-		
		toriu a deslegarei.	si		
			To-		
			cosi;		
			to,		
			sii		
			bare		
			ma		
			strim-		
			tele		
			spre		
			pa-		
			prin-		
			Da-		
			cia		
			ti:		
			ca-si		
			Car-		
			Prin		

Prenumeratiunile se se faca celu multu pâna in 15/27 l. c. c^â-ci abonantiloru mai tardu nu li-omu pot^e servi cu esemplare complete.

Găcitura de semne.

De *Emilia Bordanu.*

+ : * a Δ u = a * o Δ a = ia Șa Δ e = : u ? e Δ a * Δ a : ia
 Δ o * Δ e = : ulu × a = : u a : â : o * u * e oi i =) u = u = a : i
 Iu Δ i : a : ie * i × ió * a × alu : e a × : a ? i : ie
 × alu : e a × : a ? i . oua : ie * a = i e ! Δ e * a : i
 Io × i | u . ul) a = u

Terminulu pentru deslegare e 1224 ianuaru. Intre Găcitori se va sortia :
 o icóna frumoșă, litografia în oleiu; si câte unu esempl. din cărțile „Ifigeni'a în
 Auli'd'a si „Amoru si dincolo de mormentu.”

Logogrifu.

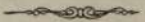
De *Hygea.*

Din urmatórele 41 silabe se potu formá 10 cuvinte, din a
 caroru litere initiale, cetite din susu in josu si litere finale, cetite
 din josu in susu, ese numele unui studiu care e scumpu Romanului
 cultu si de care ar' trebui se ne ocupamu cu totii mai cu mare zelu.

Tor, ros, non, ul, sor, a, tran, es, o, lu, ve, ri, tri, ni, al, a,
 cu, sil, tim, o, va, man, ro, lu, tia, al, in, si, vig, ni, me.

1. Numele de prolecitura a unui principe franceșu.
2. Fora care unu scolaru nu póte fi.
3. Unu periodu musicalu.
4. Numele unui castelu spaniolu.
5. Unu companistu italianu.
6. Una cetate in Franci'a, departam. Dacluse.
7. Una parte a Monarchiei nóstre.
8. Cev'a ce nu voiesce nimeni se fia.
9. Numele unui erou dintr'o opera de Shakespeare.
10. Numele fondatoriulu de Bagdad.

Terminulu pentru deslegare e 1830 ianuaru. Intre Găcitori se voru sortia :
 doue icóne fórte elegante, dintre cari un'a reprezenta pre Domnulu Romaniloru
 Carolu in fruntea ostriloru romane si atacurile acestor'a cu ostrile turcesci,
 ér' ce'alalta Intrarea triumfale a ostriloru romane in Bucuresci; si câte 3 esem-
 plare din cărțile „Ifigeni'a in Auli'd'a” si „Amoru si dincolo de
 mormentu.”

Prenumerantii „Amicului Familiei.”

Domnulu *Michailu Pavelu* Episcopu in Gherl'a — cu supra-
 solvire. Dlu *Stefanu Biltiu* Canoniecu-Prepositu in Gherl'a, Dlu *De-
 metriu Coroianu* Canoniecu in Gherl'a, Dlu *Gregoriu Steti* advocatu in
 Gherl'a, Domnisiór'a *Mari'a Popu* in Gherl'a, Domnisiór'a *Ludovic'a
 Huza* in Gherl'a Dnisiór'a *Eugen'a Bercianu* in Gherl'a, Dómn'a
Mari'a Ilesiu in Clusiu, Dlu *Constantinu Brezoianu* in Bucuresci, Dlu
Anania Popu ppt. in Morlac'a Dlu *Alexandru Pop'a* stud. in Blasiu,
 Dlu *Daniilu Napoianu* ppt. in Bicsadu, Dlu *Joanu Criste* ppt. in Rusu,
 Dlu *Stefanu Borgovanu* c. r. capitánu in Alb'a-Jul'i'a, On. *Tinerulu
 Paulu Janesiu* in Marcovetiu, Dómn'a *Mari'a Hosszu* n. Porutiu in
 Deesiu, Dómn'a *Anna Albonu* n. Bozacu in Velcheriu, Dlu *Mateiu
 Craciunu* docente in Dostatu, Dlu *Grigorie Tamasiu-Miculescu* in Ny-
 regyháza, Dlu *Jancu Pirtea* locoteninte pens. in Bania, Dlu *Gavr.
 Manu* jude supr. pens. si advocatu, Dlu *Joanu, Ardeleanu* in Pecic'a
 rom., Dómn'a *Elena Morariu* in Toporoutu, Dómn'a *Elen'a Popu* in
 Miresiulu M., Onorabil'a Societate besericésca literaria „*Alexi-Sinca-
 iana*” in Gherl'a. — Voru urrá.

AMICULU FAMILIEI.

FOIA BISEPTEMANARIA. PENTRU TOTE TREBUINTIELE VIETIEI SOCIALI.

Instructiune.

Distractiune.

ANULU II. — 1879.

Va esi la 1/13 si 15/27-a di a fia-carei lune in numeri de
 câte 1—1½ còla, formatu eartu mare, papiru finu, tipariu indesatu.

Va publicá articii sociali, poesie, novele, romanuri, suveniri
 de caletoria s. a.

Va tractá cestiuni literarie si scientifice, cu reflexiune fiendu
 la cerentiele vietiei practicee.

Va petrece cu atentiune viéti'a sociale a Romaniloru de pretotin-
 dene, precumu si a celoru-alalte poporatiuni dein patria si strainatate.

Prein umoru dulce si satira alésa, va nisui a face câte una
 óra placuta familiei strivite de grigiele vietiei.

Preste totu va nisui a intinde totororu individoru dein fa-
 milia una petrecere nobile si instructiva.

Pretiuulu de prenumeratiune pre anulu intregu e **3 fl. v. a.**,
 pre ½ anu **1 fl. 50. cr. v. a.** — pentru Romani'a si strainatate
 pre 1 anu 8 franci — lei noi, pre ½ anu 4 franci — lei noi; si e
 a se tramite la redactiunea foiei in Ghierl'a (Sz.-Ujvár).

Colectantii primescu gratis totu alu cincilea esemplariu.
 Articii originali, la cererea auctoriulu, se remun-
 neréza amesuratu materiei si estensiunei loru.

Esemplarie complete din anulu I.—1878 alu acestei foie
 mai suntu câteva si se vendu cu câte 1 fl. 50 cr. v. a. séu 4 franci
 = lei noi.

Dela Redactiunea acestei foie se potu procurá:

- »Predicatoriulu saténului romanu.« Cursulu I. —
 Anulu 1875, Cursulu II. — Anulu 1876, Cursulu III. — Anulu
 1877, fiecare deosebi cu câte 2 fl. — cr.
 »Cartile saténului romanu.« Cursulu II. — Anulu 1877 1 fl. 50 cr.
 »Higien'a si Scol'a.« Cursulu III. — Anulu 1878. 1 fl. 50 cr.
 Amoru si dincolo de mormentu. *Novela de Ponson du
 Terrail*, traducere de N. F. Negrutiu. 30 cr.
 Colecta de recepte dein economia, industria, comereciu si
 chemia de Gregorié Tamasiu Miculescuiu, editoriu
 N. F. Negrutiu. 50 cr.
 Bibliotec'a saténului romanu. Cartea I. — Anulu 1879.
 Redactoriu-editoriu N. F. Negrutiu. 30 cr.
 Aniversarea a XXX-a dela eliberarea saténului ro-
 manu. Redactoriu-editoriu N. F. Negrutiu. 10 cr.
 Apologie. *Discusiuni filologice si istorice privitorie la
 Románi*, invederite si rectificate de Dr. Gregoriu Silasi
 Cartea I. *Paulu Hunfalvy despre Cronic'a lui Georg. Gabr.
 Sincai*. Pretiuulu e 30 cr.
 Ifigeni'a in Auli'd'a. Tragedia in 5 acte. Dupa *Euripide* tra-
 dusa in versuri de Petru Dulfu. Pretiuulu e 40 cr.
 Carte de rogatiuni pentru tenerimea romana, de N.
 F. Negrutiu. (E sub tipariu). 25 cr.
 Nu me uitá! Viersuri si fertatiuni la morti. Editoriu N.
 F. Negrutiu. (E sub tipariu). 40 cr.
 Elu trebuie se se însóre. *Novela de Mari'a Schwartz*,
 raducere de N. F. Negrutiu. (E sub tipariu). 40 cr.
 Calendariulu Sateanului Romanu pe
 anulu 1879. Cuprinde materii fórte interesante. Pretiuulu
 unui esempl. e **35 cr.** + 5 cr. porto-postalu.

POSTA REDACTIUNEI.

L'Alliance Latine. Primésca multiamit'a nostra sincera pentru
 magulitóri'a notitia ce a luat de foi'a nóstra si benevoitóri'a apro-
 misiune ce a facutu publiculu seu de a se ocupá mai de aproape
 de acésta intreprindere a nóstra. Devis'a ni e un'a si acéasi: *Fœ-
 dus. — Pax et Labor.*

Frumosic'a o inbesce „Amiculu Familiei” si la 15/27 l. e. va
 pasi in publicu cu dens'a.

Nrulu acest'a lu tramitema la toti vechii nostri abonanti,
 precum si la unii cunoscuti spriginitori ai literaturii romane. Nrulu
 urmatoriu nu se va tramite decatu la acei'a cari voru benevoii a si
 face pâna atunci abonamintele.

Se alatura titulu si Sumariulu primulu cursu anuale a foiei nostre.

Proprietariu, Editoriu si Redactoru respundietoriu: **Niculae F. Negrutiu.**

Imprimari'a lui Joanu Stein in Clusiu.